

Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark

2019

Formally protected forest land, voluntary set-asides, consideration patches and unproductive forest land

I korta drag

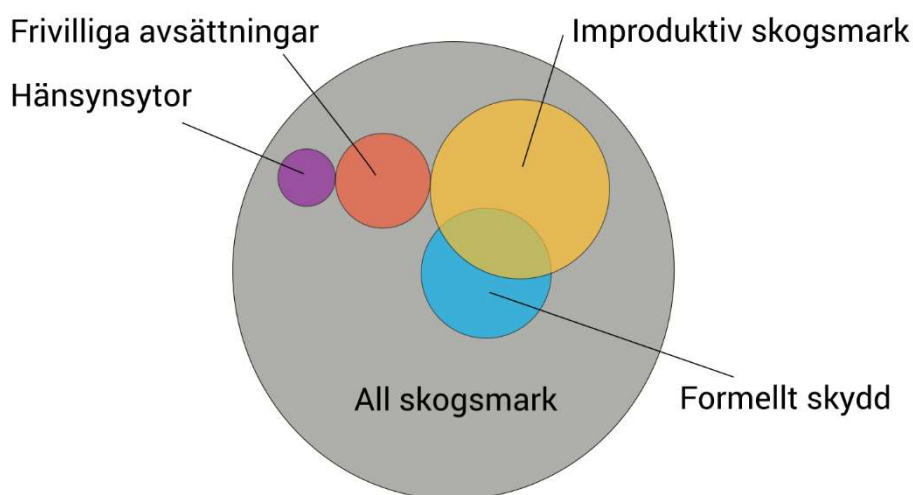
Ny statistik om skogsmark

Här redovisas en sammanhållen statistik för fyra olika former av skogsmark:

- Formellt skyddad skogsmark
- Frivilliga avsättningar
- Hänsynsytor vid föryngringsavverkning
- Improduktiv skogsmark.

Det finns ett visst överlapp mellan de former av skogsmark som ingår i statistiken. Det innebär att flera objekt kan vara belägna på samma yta. Statistiken visar endast överlapp mellan formellt skyddad skogsmark och improduktiv skogsmark. Drygt en fjärdedel av den improduktiva skogsmarken överlappas av formellt skyddade områden.

Figur 1. Överlapp mellan statistikens former av skogsmark

Storleken på cirkeln motsvarar de faktiska arealerna.

Karin Hedeklint, SCB
Tfn 010- 479 45 14
mark.vatten.gis@scb.se

Linus Rispling, SCB
Tfn 010- 479 45 69
mark.vatten.gis@scb.se

Statistiken har producerats av SCB, som ansvarar för officiell statistik inom området.

ISSN 1654-3947 Serie MI – Miljö. Utgivet den 25 juni 2020.

URN:NBN:SE:SCB-2020-MI41SM2002_pdf

Utgivare av Statistiska meddelanden är Joakim Stymne, SCB.

Tabell 1. Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark, 2019

Former	Arealer i hektar, utan överlapp mellan former		Andel av all skogsmark	
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt
Formellt skyddad skogsmark	1 395 200	2 352 700	6%	9%
Frivilliga avsättningar	1 254 800	1 254 800	5%	4%
Hänsynsytor	456 400	456 400	2%	2%
Improduktiv skogsmark	.	3 221 800	.	11%

Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

Överlapp är skattade och exkluderade enligt en ordning som beskrivs i avsnittet *Kort om statistiken*. Överlapp mellan frivilliga avsättningar och övriga former kan finnas, men är inte tillräckligt undersökta.

Fullständig areal produktiv skogsmark och skogsmark totalt hämtas från Riksskogstaxeringens statistik och används i beräkning av andelar frivilliga avsättningar, hänsynsytor och improduktiv skogsmark. Andel formellt skydd på produktiv respektive improduktiv skogsmark är beräknad med fullständiga arealer enligt Nationella marktäckedata (NMD) 2019.

Hänsynsyternas areal är preliminära skattningar, baserat på det senaste definitiva treårsmedelvärdet vid 2014.

Med anledning av metodmässiga och juridiska skillnader mellan formerna, samt att statistiken inte är värderad i relation till nationella eller internationella mål, kan summeringar av de fyra formerna vara missvisande. I den officiella statistiken summeras de därför inte.

Formellt skyddad skogsmark är ett samlingsbegrepp för flera instrument för skydd, vilka bestäms av lagar, förordningar, enskilda beslut eller ingångna avtal. De förekommer både på produktiv och improduktiv skogsmark. Inom det formella skyddet finns stora överlapp mellan de olika delmängderna, här kallade *instrument*. I Tabell 1 har de överlappen räknats bort till en nettoareal. Vid utgången av 2019 omfattade den formellt skyddade skogsmarken nästan 2,4 miljoner hektar, vilket motsvarar knappt 9 procent av Sveriges hela skogsmark. Av dessa var 1,4 miljoner hektar produktiv skogsmark, vilket motsvarar 6 procent av landets hela produktiva skogsmark.

Frivilliga avsättningar är områden med produktiv skogsmark för vilka markägaren frivilligt har fattat beslut om att inte utföra åtgärder som kan skada naturvärden, kulturmiljöer eller sociala värden. Vid utgången av 2019 beräknades de till nästan 1,3 miljoner hektar, vilket motsvarar 5 procent av Sveriges produktiva skogsmark och 4 procent av den totala skogsmarken.

Hänsynsytor är mindre områden produktiv skogsmark som frivilligt eller enligt skogsvårdslagen lämnats vid föryngringsavverkning. De är preliminärt skattade till att omfatta nästan en halv miljon hektar 2019, vilket motsvarar cirka 2 procent av landets produktiva och totala skogsmark.

Improduktiv skogsmark är skogsmark som i genomsnitt inte kan producera mer än en kubikmeter virke per hektar och år. Det kan vara trädbevuxna myrar, bergimpediment eller fjällbjörkskog. Den improduktiva skogsmarken omfattar totalt 4,5 miljoner hektar, men stora delar överlappas av formellt skydd. Improduktiv skogsmark som inte överlappar formellt skydd omfattar 3,2 miljoner hektar, eller drygt 11 procent av Sveriges totala skogsmark.

Innehåll

Statistiken med kommentarer	5
Skogsmark i Sverige	5
Sammanfattning av statistiken	6
Arealer med överlapp mellan former	8
Arealer utan överlapp mellan former	9
Arealer som har tillkommit under 2019	10
Formellt skyddad skogsmark	13
Formellt skyddad skogsmark utan överlapp	15
Formellt skyddad skogsmark per region	15
Markägare inom formellt skyddad skogsmark	20
Frivilliga avsättningar	22
Arealer för frivilliga avsättningar	22
Frivilliga avsättningar över tid	23
Hänsynsytor	24
Arealer för hänsynsytor	24
Hänsynsytor över tid	24
Markägande av hänsynsytor	26
Improduktiv skogsmark	27
Arealer med improduktiv skogsmark	27
Kort om statistiken	29
Statistikens ändamål och innehåll	29
Definitioner och förklaringar	29
Skogsmark	29
Former	29
Instrument för formellt skyddad skogsmark	30
Instrument för skydd som saknar föreskrifter mot skogsbruk	33
Frivilliga avsättningar	33
Hänsynsytor	34
Improduktiv skogsmark	34
Regioner	35
Information om statistikens framställning	36
Indata	36
Bearbetningar	39
Information om statistikens kvalitet	42
Formellt skyddad skogsmark	42
Frivilliga avsättningar	43
Hänsynsytor	43
Improduktiv skogsmark	44
Bra att veta	45
Information hos andra myndigheter	45
Teckenförklaring	45

Tidsserier	45
In English	46
Summary	46
List of terms	48

Statistiken med kommentarer

Skogsmark i Sverige

Skogsmark är det dominerande markslaget i Sverige. Enligt SLU Riksskogstaxeringens statistik utgör skogsmarken 28 miljoner hektar, vilket motsvarar 69 procent av Sveriges hela landareal. Med en så hög andel skogsmark är Sverige, näst efter Finland, det land i Europa som har högst andel skogsmark i förhållande till den totala landarealen¹.

De tre län som har störst skogsareal i absoluta tal finns i de norra delarna av Sverige. Det är Norrbotten, Västerbotten och Jämtlands län. De län som har minst areal skogsmark är Gotland, Blekinge och Halland.

Mätt i andel av den totala landytan har Gävleborg, Västernorrland och Värmlands län störst andel skogsmark, medan Skåne och Gotland har lägst andel.

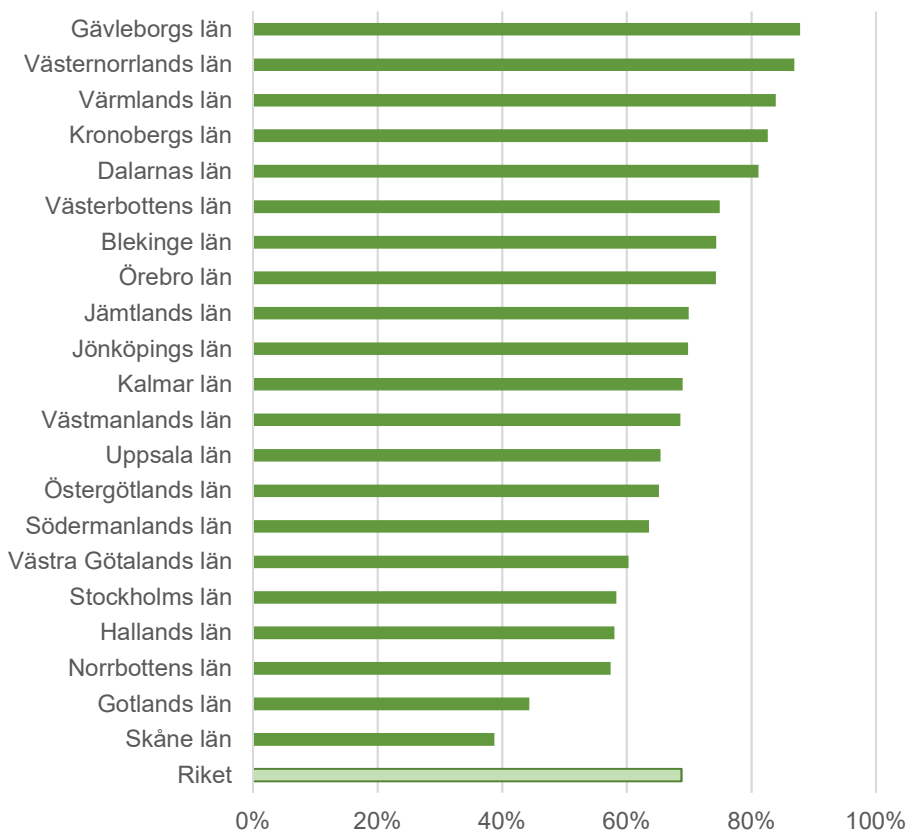
DEFINITIONER SKOGSMARK

Skogsmark är mark inom ett sammanhängande område där träden har en höjd av mer än fem meter och en kronslutenhet av mer än tio procent eller förutsättningar att nå denna höjd och kronslutenhet utan produktionshöjande åtgärder.

Produktiv skogsmark är skogsmark som anses kunna producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år.

Improduktiv skogsmark är skogsmark som inte är produktiv enligt ovanstående definition.

Diagram 1. Andel skogsmark av total landyta, per län, 2017

Källa: SLU Riksskogstaxeringen. Femårsmedelvärde, där 2017 är mittenår.

¹ Källa: Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), Forest Europe (FE)

Skogsmark har varit och är fortfarande en viktig naturresurs i Sverige. Den har historiskt utgjort en förutsättning för viktiga näringar, såsom gruvdrift och fartygsbyggande. Idag är skogen en viktig källa för bland annat virkes- och pappersproduktion, energiutvinning och rekreation. Skogsmarken bidrar även till klimatreglering, vattenrening och utgör en livsmiljö för växter och djur.

Sammanfattning av statistiken

Statistiken beskriver arealer inom fyra olika former av skogsmark:

1. Formellt skyddad skogsmark
2. Frivilliga avsättningar
3. Hänsynsytor vid föryngringsavverkning
4. Improduktiv skogsmark.

Med anledning av metodmässiga och juridiska skillnader mellan formerna, samt att statistiken inte är värderad i relation till nationella eller internationella mål, kan summeringar av de fyra formerna vara missvisande. I den officiella statistiken summeras de därför inte.

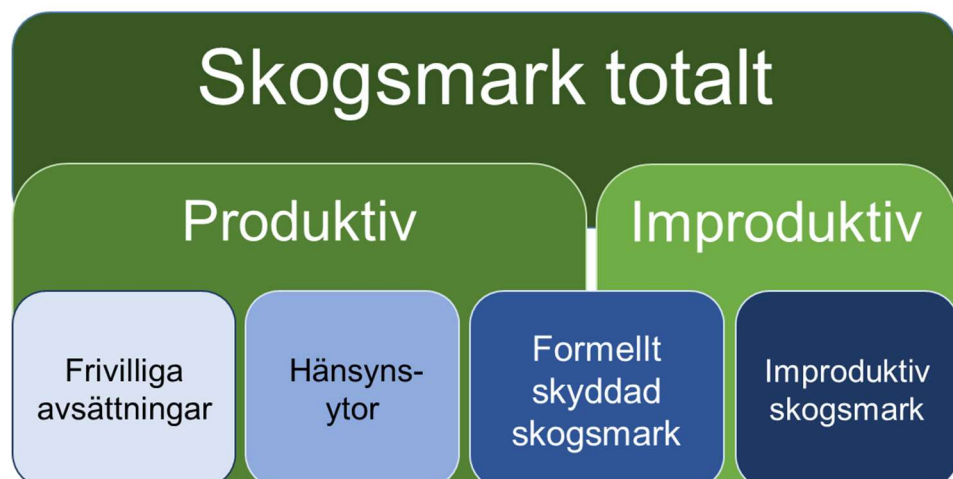
Formellt skyddad skogsmark är ett samlingsbegrepp för flera instrument för skydd av skogsmark, vilka bestäms av lagar, förordningar, enskilda beslut eller ingångna avtal. I den här statistiken ingår skogsmark inom instrumenten nationalparker, naturreservat med föreskrifter mot skogsbruk, biotopskyddsområden, naturvårdsavtal och Natura 2000 med utpekade skogshabitat. Även naturreservat där besluten är fattade men ännu inte har vunnit laga kraft, ingår. Likaså markersättningar för blivande naturreservat, samt arealer inom Naturvårdsverkets överenskommelse med Fortifikationsverket. Ekoparksavtal och vitryggsavtal ingår i instrumentet naturvårdsavtal/formellt skydd enligt jordabalken.

Frivilliga avsättningar är områden med produktiv skogsmark för vilka markägaren frivilligt har fattat beslut om att inte utföra åtgärder som kan skada naturvärden, kulturmiljöer eller sociala värden. Områdena ska finnas dokumenterade i plan eller annan handling.

Hänsynsytor är mindre områden produktiv skogsmark som frivilligt eller enligt skogsvårdslagen lämnats vid föryngringsavverkning.

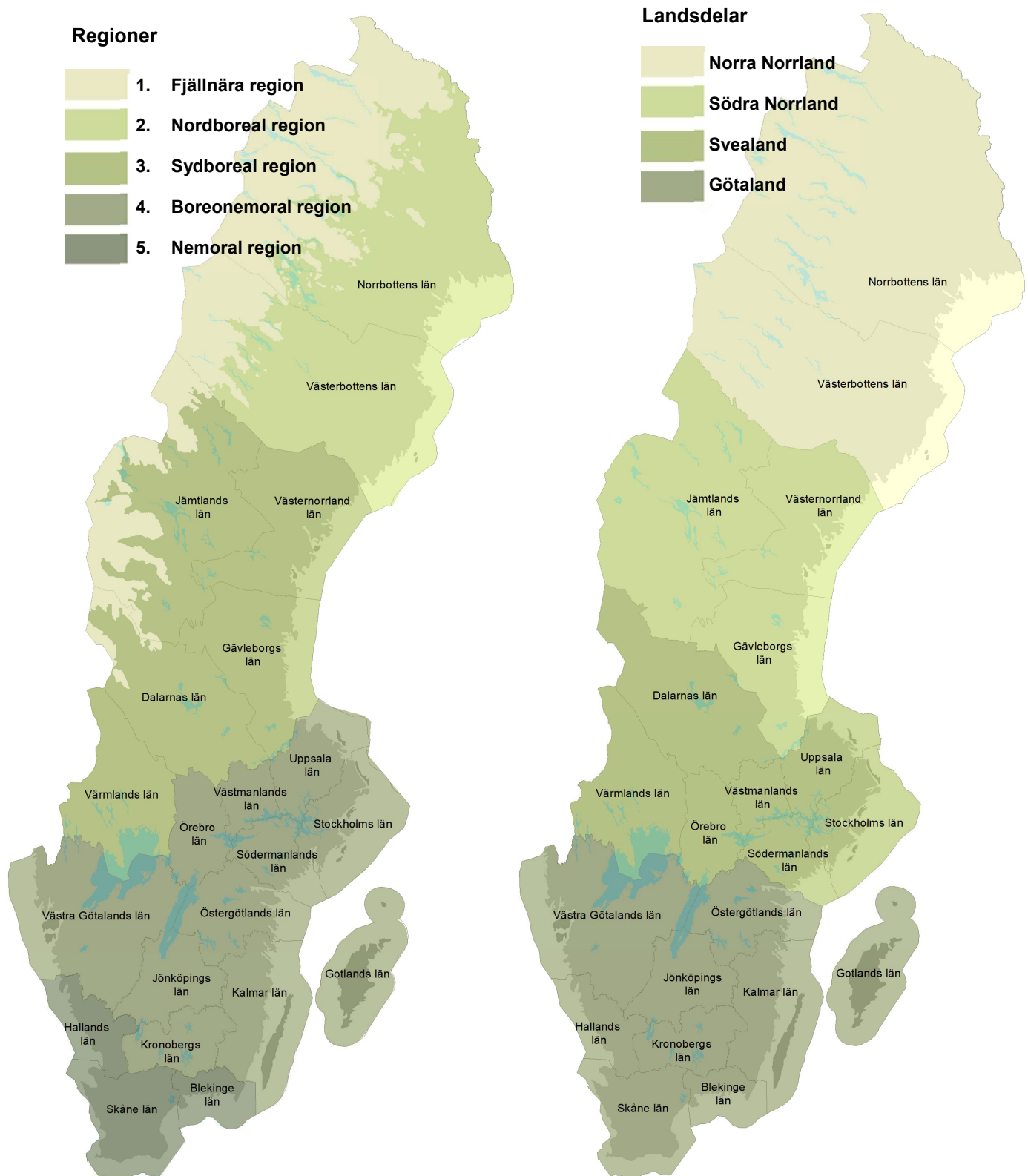
Improduktiv skogsmark är skogsmark som i genomsnitt inte kan producera mer än en kubikmeter virke per hektar och år. Exempel på sådan mark är trädbevuxna myrar och bergimpediment, samt stora delar av fjällbjörkskogen.

Figur 2. Former inom statistiken, fördelat på typ av skogsmark

Storleken på rutorna motsvarar inte formernas faktiska arealer eller storleksförhållanden sinsemellan.

Karta 1-2. Regioner och landsdelar, med länsgränser

Arealer med överlapp mellan former

Att de fyra olika formerna överlappar varandra innebär att flera former kan vara belägna på samma yta. Det är framförallt den formellt skyddade skogsmarken som överlappas av improduktiv skogsmark. I de två följande tabellerna redovisas den totala arealen för varje form, utan att överlappande ytor har räknats bort. Inom det formella skyddet finns stora överlapp mellan olika delmängder, så kallade instrument. I den här statistiken har överlapp mellan instrumenten räknats bort till en nettoareal.

Den formellt skyddade skogsmarken omfattar nästan 2,4 miljoner hektar, varav mer än hälften som produktiv skogsmark. 62 procent av den formellt skyddad skogsmarken finns i den fjällnära regionen. Av den produktiva skogsmark som är formellt skyddad, finns 46 procent i den fjällnära regionen.

Frivilliga avsättningar upptar 1,3 miljoner hektar av Sveriges produktiva skogsmark. De är relativt jämnt fördelade mellan Sveriges landsdelar, med mellan 350 000 och 270 000 hektar per landsdel.

Hänsynsytor har beräknats till drygt 456 000 hektar. Ytorna är ganska jämnt fördelade mellan Sveriges landsdelar, med en mindre övervikt för Södra Norrland, där 32 procent av ytorna finns.

Den improduktiva skogsmarken uppgår till nästan 4,5 miljoner hektar. Mer än hälften av den finns i Norra Norrland. Improduktiv skogsmark i den fjällnära regionen uppgår till nästan 1,9 miljoner hektar.

Tabell 2. Areal i hektar, med överlapp mellan former, per region, 2019

Region	Formellt skydd		Frivilliga avsättningar	Hänsynsytor	Improduktiv skogsmark
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt			
1. Fjällnära	643 700	1 448 300	..	..	1 861 800
2. Nordboreal	264 000	331 900	327 700*	..	1 118 400
3. Sydboreal	218 300	262 000	531 900*	..	961 800
4. Boreonemoral	230 700	269 200	337 600	..	486 600
5. Nemoral	38 500	41 300	57 600	..	38 700
Nedan fjällnära gräns, region 2-5	751 500	904 400	1 254 800*	456 400	2 605 500
Hela Sverige	1 395 200	2 352 700	1 254 800	456 400	4 467 400

Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

*Inklusive arealer i den fjällnära regionen. Statistiken över frivilliga avsättningar saknar uppgifter om fjällnära gräns.

Statistiken över hänsynsytor saknar uppgifter om län och fjällnära gräns. Redovisning kan därför inte göras per region.

Tabell 3. Areal i hektar, med överlapp mellan former, per landsdel, 2019

Landsdel	Formellt skydd		Frivilliga avsättningar	Hänsynsytor	Improduktiv skogsmark
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt			
Norra Norrland	772 600	1 545 100	327 700	110 700	2 510 900
Södra Norrland	198 800	291 700	351 700	147 700	1 031 000
Svealand	262 100	330 800	274 500	106 400	559 100
Götaland	161 800	185 100	300 900	91 500	366 300
Hela Sverige	1 395 200	2 352 700	1 254 800	456 400	4 467 400

Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

Hänsynsyternas areal är preliminära skattningar, baserat på det senaste definitiva treårs-medelvärde vid 2014.

Överlapp mellan frivilliga avsättningar och hänsynsytor kan finnas, men är inte tillräckligt undersökta, se avsnitt *Kort om Statistiken*.

Arealer utan överlapp mellan former

Beräkningen av arealer utan överlapp mellan former utgår från det formella skyddet, vilket redovisas i sin helhet. I statistiken förekommer frivilliga avsättningar och hänsynsytor endast på produktiv skogsmark. De kan därför inte överlappas av improduktiv skogsmark. Statistiken redovisar således endast överlapp mellan formellt skydd och improduktiv skogsmark, där överlappande arealer har tagits bort från den improduktiva skogsmarken. Formellt skyddade arealer redovisas i sin helhet.

Improduktiv skogsmark som inte överlappas av formellt skydd omfattar 3,2 miljoner hektar. 24 procent av dessa finns i den fjällnära regionen. Sammanlagt är 85 procent av den improduktiva skogsmarken utanför formellt skydd beläget i de tre nordligaste regionerna.

Tabell 4. Areal i hektar, utan överlapp mellan former, per region, 2019

Region	Formellt skydd		Frivilliga avsättningar	Hänsynsytor	Improduktiv skogsmark
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt			
1. Fjällnära	643 700	1 448 300	..	..	770 500
2. Nordboreal	264 000	331 900	327 700*	..	1 049 600
3. Sydboreal	218 300	262 000	531 900*	..	918 500
4. Boreonemoral	230 700	269 200	337 600	..	446 600
5. Nemoral	38 500	41 300	57 600	..	36 600
Nedan fjällnära gräns, region 2-5	751 500	904 400	1 254 800*	456 400	2 451 300
Hela Sverige	1 395 200	2 352 700	1 254 800	456 400	3 221 800

Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

Överlappande arealer är borträknade med hjälp av geodata eller skattningar, där formellt skydd redovisas i sin helhet och överlappande arealer improduktiv skogsmark är borträknade.

*Inklusive arealer i den fjällnära regionen. Statistiken över frivilliga avsättningar saknar uppgifter om fjällnära gräns.

Statistiken över hänsynsytor saknar uppgifter om län och fjällnära gräns. Redovisning kan därför inte göras på region.

Tabell 5. Areal i hektar, utan överlapp mellan former, per landsdel, 2019

Landsdel	Formellt skydd		Frivilliga avsättningar	Hänsynsytor	Improduktiv skogsmark
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt			
Norra Norrland	772 600	1 545 100	327 700	110 700	1 540 200
Södra Norrland	198 800	291 700	351 700	147 700	875 600
Svealand	262 100	330 800	274 500	106 400	464 700
Götaland	161 800	185 100	300 900	91 500	341 300
Hela Sverige	1 395 200	2 352 700	1 254 800	456 400	3 221 800

Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

Överlappande arealer är borträknade med hjälp av geodata eller skattningar, där formellt skydd redovisas i sin helhet och överlappande arealer improduktiv skogsmark är borträknade.

Hänsynsyternas areal är preliminära skattningar, baserat på det senaste definitiva treårs-medelvärdet vid 2014.

Överlapp mellan frivilliga avsättningar och hänsynsytor kan finnas, men är inte tillräckligt undersökta, se avsnitt *Kort om Statistiken*.

Arealer som har tillkommit under 2019

Under 2019 har nästan 22 000 hektar tillkommit som formellt skyddad skogsmark. Det motsvarar 0,1 procent av all skogsmark i Sverige. Drygt 17 000 hektar är belägna på produktiv skogsmark.

2019 års nya arealer inom formellt skyddad skogsmark finns framförallt i den nordboreala regionen, som utgörs av Norrbottens och Västerbottens län nedan den fjällnära gränsen. Där finns 40 procent av de nya arealerna. 19 procent av det nya skyddet är beläget i den fjällnära regionen. Nya arealer på produktiv skogsmark är till 16 procent belägna i den fjällnära regionen.

De frivilliga avsättningarna har ökat med nästan 45 000 hektar, vilket motsvarar 0,2 procent av Sveriges skogsmark. Nya arealer inom frivilliga avsättningar finns till största delen i Svealand. Där finns 52 procent av de nya arealerna. 25 procent av tillskottet finns i Norra Norrland och 15 procent i Götaland.

Preliminära skattningar visar att det har tillkommit 22 500 hektar hänsynsytor. Det motsvarar 0,1 procent av skogsmarken i Sverige. Statistiken är en skattning utifrån det senast kända värdet, vilket är treårsmedelvärdet vid avverkningsssäsong 2014/15. Arealerna uppskattas vara relativt jämnt fördelade mellan Sveriges fyra landsdelar. Det bedöms vara ett något större tillskott i Svealand och Södra Norrland, där 32 respektive 28 procent av tillskottet antas finnas.

Statistiken visar att den improduktiva skogsmarken har minskat under 2019. Det förklaras till viss del av arealer som har överförts till formellt skydd. De förändringar som finns i områden utanför formellt skydd antas till stor del bero på undersökningstekniska skäl.

Tabell 6. Nyttillkomna arealer, utan överlapp mellan former, 2019

Former	Arealer i hektar, utan överlapp mellan former		Andel av all skogsmark	
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt
Formellt skyddad skogsmark	17 400	21 800	0,1%	0,1%
Frivilliga avsättningar	44 700	44 700	0,2%	0,2%
Hänsynsytor	22 500	22 500	0,1%	0,1%
Improduktiv skogsmark	.	-17 700	.	-0,1%

Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

Överlappande arealer är borträknade med hjälp av geodata eller skattningar. Formellt skydd redovisas i sin helhet. Överlappande improduktiv skogsmark är borträknad.

Formellt skydd: Nyttillkomna arealer avser endast de områden som inte fanns med i föregående års karta över formellt skyddade områden. Beräkningen kräver analys av enskilda beslut och avtal, med hjälp av geodata (digitala kartor). En mindre del av arealerna i 2018 års statistik har under 2019 upphört som skydd eller avser rättningar av naturvårdsregistret. Det avser cirka 4 500 hektar.

Förändringen av improduktiv skogsmark utanför formellt skydd förklaras till viss del av arealer som har överförts till formellt skyddad skogsmark. Den större delen av förändringen beror dock på justeringar som uppstår i samband med undersökningsmetoden, som är en skattning via stickprov utförd av SLU Riksskogstaxeringen. Förändringen är inte statistiskt säkerställd.

Hänsynsytor: Avser det senaste kända värdet, vilket är treårsmedelvärdet vid avverkningsssäsong 2014/15.

Fullständig areal skogsmark hämtas från Riksskogstaxeringens statistik. Andel formellt skydd är beräknat med fullständiga arealer enligt Nationella marktäckedata 2019.

Tabell 7. Nytillkomna arealer i hektar, utan överlapp mellan former, per region, 2019

Region	Formellt skydd		Frivilliga avsättningar	Hänsynsytor	Improduktiv skogsmark
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt			
1. Fjällnära	2 900	4 100	..	..	400
2. Nordboreal	6 900	9 000	11 100*	..	-3 400
3. Sydboreal	4 200	5 100	18 900*	..	-6 200
4. Boreonemoral	3 000	3 200	14 300	..	-10 200
5. Nemoral	500	500	300	..	1 700
Nedan fjällnära gräns, region 2-5	14 600	17 700	44 700	22 500	-18 100
Hela Sverige	17 400	21 800	44 700*	22 500	-17 700

Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

Överlappande arealer är borträknade med hjälp av geodata eller skattningar. Formellt skydd redovisas i sin helhet. Överlappande improduktiv skogsmark är borträknad.

Formellt skydd: Nytillkomna arealer avser endast de områden som inte var med i föregående års karta över formellt skyddade områden. Beräkningen kräver analys av enskilda beslut och avtal, med hjälp av geodata (digitala kartor). En mindre del av arealerna i 2018 års statistik har under 2019 upphört som skydd eller avser rättningar av naturvårdsregistret. Det avser cirka 4 500 hektar.

Förändringen av improduktiv skogsmark utanför formellt skydd förklaras till viss del av arealer som har överförts till formellt skyddad skogsmark. Den större delen av förändringen beror dock på justeringar som uppstår i samband med undersökningsmetoden, som är en skattning via stickprov utfört av SLU Riksskogstaxeringen. Förändringen är inte statistiskt säkerställd.

*Inklusive arealer i den fjällnära regionen. Statistiken över frivilliga avsättningar saknar uppgifter om fjällnära gräns.

Statistiken över hänsynsytor saknar uppgifter om län och fjällnära gräns. Redovisning kan därför inte göras på region.

Tabell 8. Nytillkomna arealer i hektar, utan överlapp mellan former, per landsdel, 2019

Landsdel	Formellt skydd		Frivilliga avsättningar	Hänsynsytor	Improduktiv skogsmark
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt			
Norra Norrland	9 700	12 900	11 100	4 400	10 900
Södra Norrland	2 300	2 900	3 400	6 400	-8 900
Svealand	2 200	2 400	23 200	7 300	-22 200
Götaland	3 200	3 700	6 900	4 400	2 500
Hela Sverige	17 400	21 800	44 700	22 500	-17 700

Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

Överlappande arealer är borträknade med hjälp av geodata eller skattningar. Formellt skydd redovisas i sin helhet. Överlappande improduktiv skogsmark är borträknad.

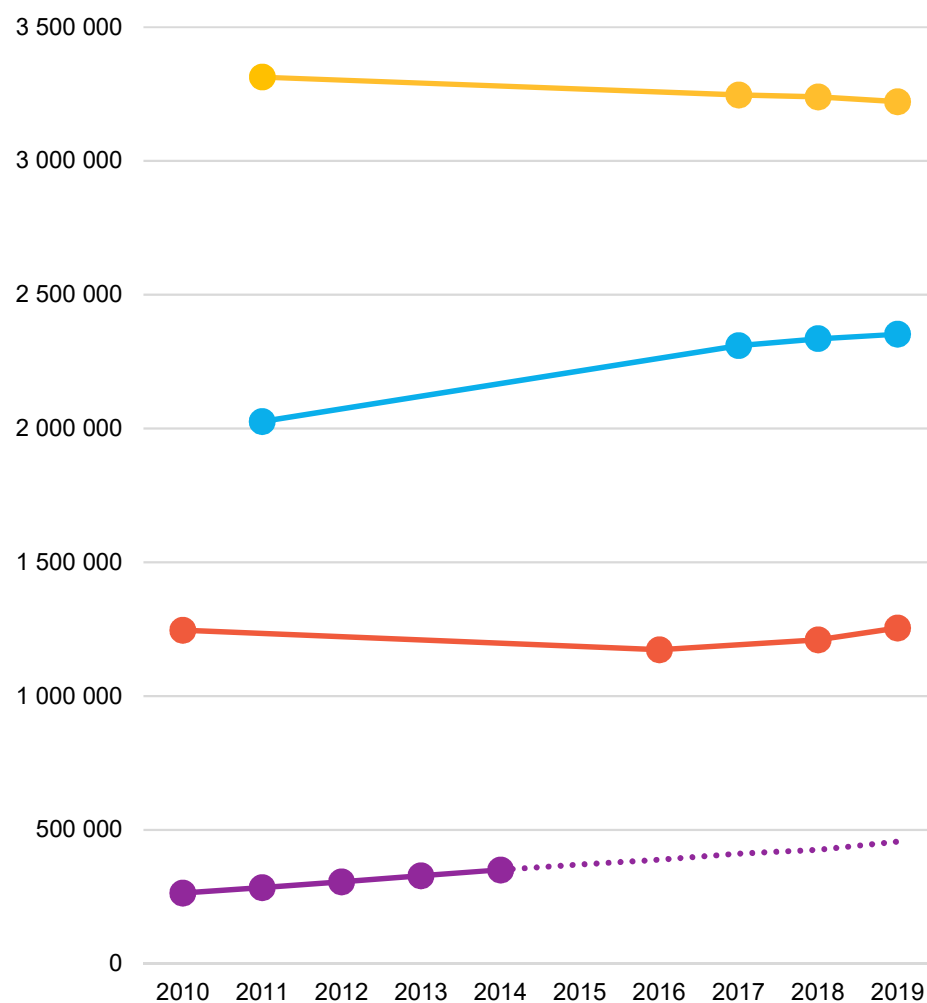
Formellt skydd: Nytillkomna arealer avser endast de områden som inte var med i föregående års karta över formellt skyddade områden. Beräkningen kräver analys av enskilda beslut och avtal, med hjälp av geodata (digitala kartor). En mindre del av arealerna i 2018 års statistik har under 2019 upphört som skydd eller avser rättningar av naturvårdsregistret. Det avser cirka 4 500 hektar.

Förändringen av improduktiv skogsmark utanför formellt skydd förklaras till viss del av arealer som har överförts till formellt skyddad skogsmark. Den större delen av förändringen beror dock på justeringar som uppstår i samband med undersökningsmetoden, som är en skattning via stickprov utfört av SLU Riksskogstaxeringen. Förändringen är inte statistiskt säkerställd.

Hänsynsytor: Baserat på det senaste kända värdet, vilket är treårsmedelvärdet vid avverkningsäsong 2014/15.

Diagram 2. Ackumulerade arealer skogsmark totalt, utan överlapp mellan former, 2010-2019

Arealer i hektar

- Improduktiv skogsmark
- Formellt skydd
- Frivilliga avsättningar
- Hänsynsytor
- Hänsynsytor, preliminära värden

Formellt skyddad skogsmark

Formellt skyddad skogsmark används här som ett samlingsbegrepp för olika typer av skydd, så kallade instrument. De bestäms av lagar, förordningar, enskilda beslut eller ingångna avtal.

Skydd enligt miljöbalken saknar tidsgräns och benämns därför som permanent. Skydd enligt jordabalken utgörs av tidsbestämda avtal mellan myndigheter och markägare. Avtalen har skrivits vid olika tidpunkter och avser olika långa tidsperioder. Den återstående tidsperioden för skyddet kan därför variera mycket.

Naturvårdsverkets avtal med Fortifikationsverket har särskilda villkor och är inte beroende av lagstiftning. Det bildar därför en egen kategori inom det formella skyddet.

Slutligen finns områden som är på väg att bli gällande formellt skydd. Det är naturreservat och biotopskyddsområden som är beslutade, men vid statistikens referenstidpunkt ännu inte har nått laga kraft. Även markersättningar är arealer som är på väg att bli formellt skydd. De ingår egentligen inte i det formella skyddet, men räknas med i statistiken som en egen kategori.

En mer utförlig beskrivning av varje instrument ges i avsnittet *Kort om statistiken*.

Instrument i formellt skyddad skogsmark

I statistiken över formellt skyddad skogsmark har arealerna prioriterats utifrån föreskrifternas grad av skydd inom olika instrument. Överlappande arealer reduceras enligt samma ordning. Prioritetsordningen är följande:

Miljöbalken, permanent formellt skydd, gällande/laga kraft

- 1
 - a) Nationalparker.
 - b) De delar av gällande naturreservat och naturvårdsområden som har föreskrifter mot skogsbruk.
 - c) Skogliga biotopskyddsområden.
- 2 Natura 2000 SCI-områden, Sites of Community Interest, Habitatdirektivet. Endast områden med utpekade skogshabitat och delar som karterats som potentiella skogshabitat i Natura Naturtypskarteringen NNK.

Jordabalken, tidsbestämt formellt skydd

- 3 Naturvårdsverkets naturvårdsavtal
- 4 Skogsstyrelsens naturvårdsavtal
- 5 Ekoparker och Vitryggsavtal (endast NO/NS-bestånden)

Inomstatliga överenskommelser, Fortifikationsverket

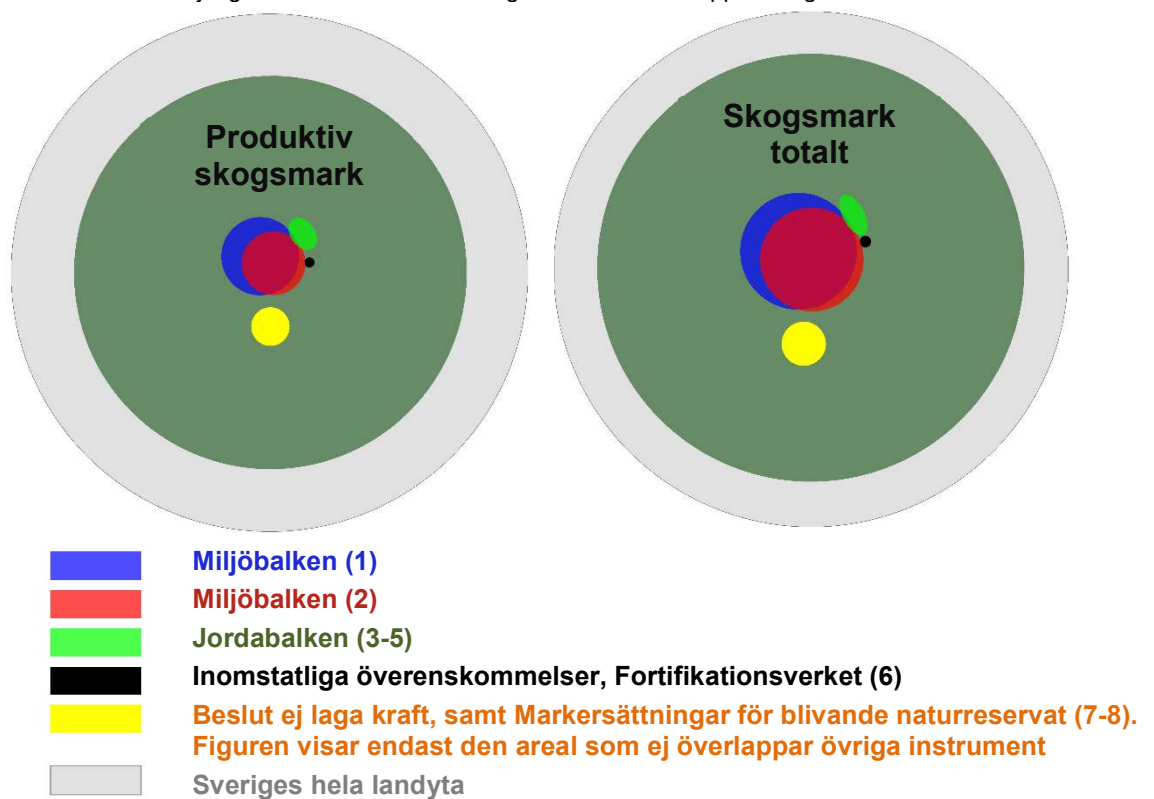
- 6 Överenskommelse från 2010 mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket avseende särskilt värdefulla naturskogsområden på Fortifikationsverkets marker.

Beslut ej laga kraft, samt Markersättningar för blivande naturreservat

- 7 Beslut, ej laga kraft för naturreservat och biotopskyddsområden.
- 8 Markersättningar för blivande naturreservat. Inkluderar köp, intrångsersättning och bidrag för bildande av naturreservat. Avser områden som är på väg att skyddas formellt, men som befinner sig i ett delsteg i processen.

Figur 3. Överlapp mellan instrument för formellt skyddad skogsmark

Storleken på cirklarna motsvarar de faktiska arealerna. Den gula cirkeln visar dock endast beslut ej laga kraft och markersättningar som inte överlappar övriga instrument.

Av Sveriges hela areal produktiv skogsmark är 6 procent formellt skyddad. Skydd enligt miljöbalken (instrument 1 och 2) omfattar 4 respektive 3 procent av den produktiva skogsmarken. Sammanslaget utan överlapp blir det knappt 5 procent av hela den produktiva skogsmarken. Skydd enligt jordabalken (instrument 3, 4, 5) står för 0,6 procent av skogsmarken, inklusive mindre överlapp med ovanstående instrument. Markersättningar för blivande naturreservat (instrument 8) utgör knappt 1 procent av den produktiva skogsmarken.

Tabell 9. Formellt skyddad skogsmark per instrument, med överlappande arealer. 2019-12-31

Instrument för skydd		Arealer i hektar, med överlapp mellan instrument		Andel av total produktiv skogsmark	Andel av total skogsmark
		Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt		
Gällande formellt skydd, inklusive överlappande ytor	1. Miljöbalken	1 003 600	1 806 300	4,4%	6,7%
	2. Miljöbalken	664 600	1 356 800	2,9%	5,0%
	3-5. Jordabalken	133 900	152 900	0,6%	0,6%
6. Inomstatlig överenskommelse om skydd, Fortifikationsverket		15 400	20 200	0,1%	0,1%
7. Beslut ej laga kraft		28 900	36 300	0,1%	0,1%
8. Markersättningar för blivande naturreservat, ej överlapp		185 600	249 500	0,8%	0,9%
Totalt utan överlappande arealer		1 395 200	2 352 700	6,1%	8,7%

Arealerna avser den totala ytan för varje instrument, inklusive överlapp med andra instrument. Endast totalarealen på sista raden är rensad från överlapp mellan de ingående instrumenten.

Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

Arealer och andelar har beräknats separat för varje instrument, med fullständiga arealer beräknade från Nationella Marktäckedata. Se även avsnittet *Kort om statistiken*

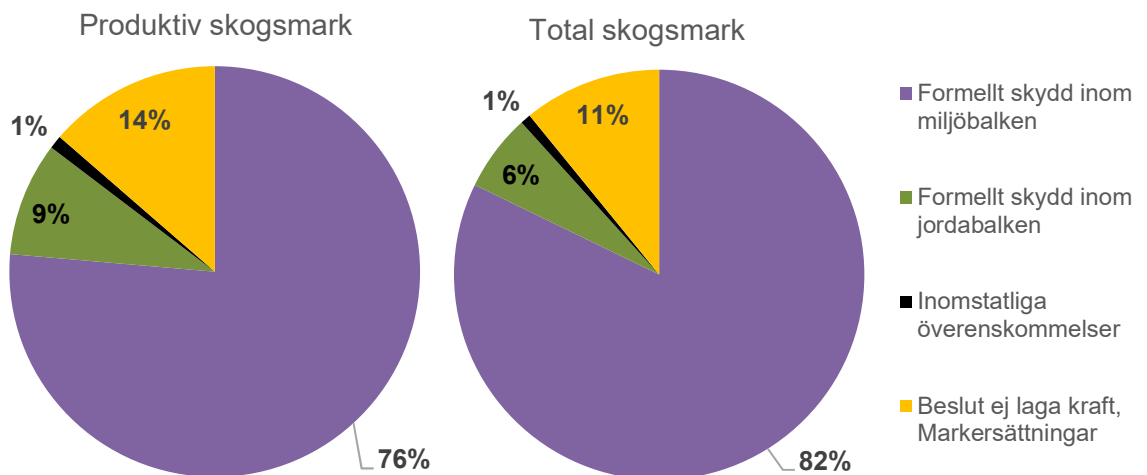
Formellt skyddad skogsmark utan överlapp

Inom det formella skyddet finns stora överlapp mellan de olika instrumenten för skydd. Det är framförallt Natura 2000 som överlappas av nationalparker och naturreservat. Mindre överlapp förekommer även mellan andra instrument. För en korrekt total siffra över den formellt skyddade skogsmarken är det därför viktigt att räkna bort överlappande arealer. I följande redovisning är sådana överlapp borträknade.

Det formella skyddet enligt miljöbalken utgör 76 procent av allt formellt skydd på produktiv skogsmark, eller 82 procent av den totala arealen formellt skyddad skogsmark. Naturvårdsavtalen, som styrs av jordabalken, utgör 9 procent av det formella skyddet på produktiva skogsmark, eller 6 procent av den totala arealen formellt skyddad skogsmark.

Vid utgången av 2019 utgjorde beslutade arealer som ännu inte vunnit laga kraft, tillsammans med markersättningar, 14 procent av den formellt skyddade produktiva skogsmarken. Av den totala arealen formellt skyddad skogsmark stod det för 11 procent.

Diagram 3. Formellt skyddad skogsmark per instrument, 2019-12-31

Formellt skyddad skogsmark per region

Statistiken över formellt skyddad skogsmark presenteras på tre typer av regioner:

- Ovan och nedan fjällnära gräns
- Naturgeografiska regioner (SUS), här kallade Regioner
- Län

Ovan och nedan den fjällnära regionen

Det formella skyddet utgör sammanlagt 56 procent av all skogsmark ovan den fjällnära gränsen. Formellt skydd enligt miljöbalken står för huvuddelen av skyddet och uppgår till 51 procent av den totala arealen skogsmark ovan fjällnära gränsen. Ser vi endast till produktiv skogsmark ovan fjällnära gräns, är 53 procent av den formellt skyddad, varav 45 procent enligt miljöbalken.

Beslut utan laga kraft och markersättningar utgör tillsammans 6 procent av den produktiva skogsmarken ovan fjällnära gräns. Av den totala skogsmarken ovan fjällnära gräns är 4 procent beslut utan laga kraft samt markersättningar.

Nedan den fjällnära gränsen är knappt 4 procent av den totala arealen skogsmark formellt skyddad, varav nästan 3 procent är skydd enligt miljöbalken. Av den produktiva skogsmarken nedan fjällnära gräns är 3 procent formellt skyddad, varav drygt 2 procent formellt skyddad enligt miljöbalken.

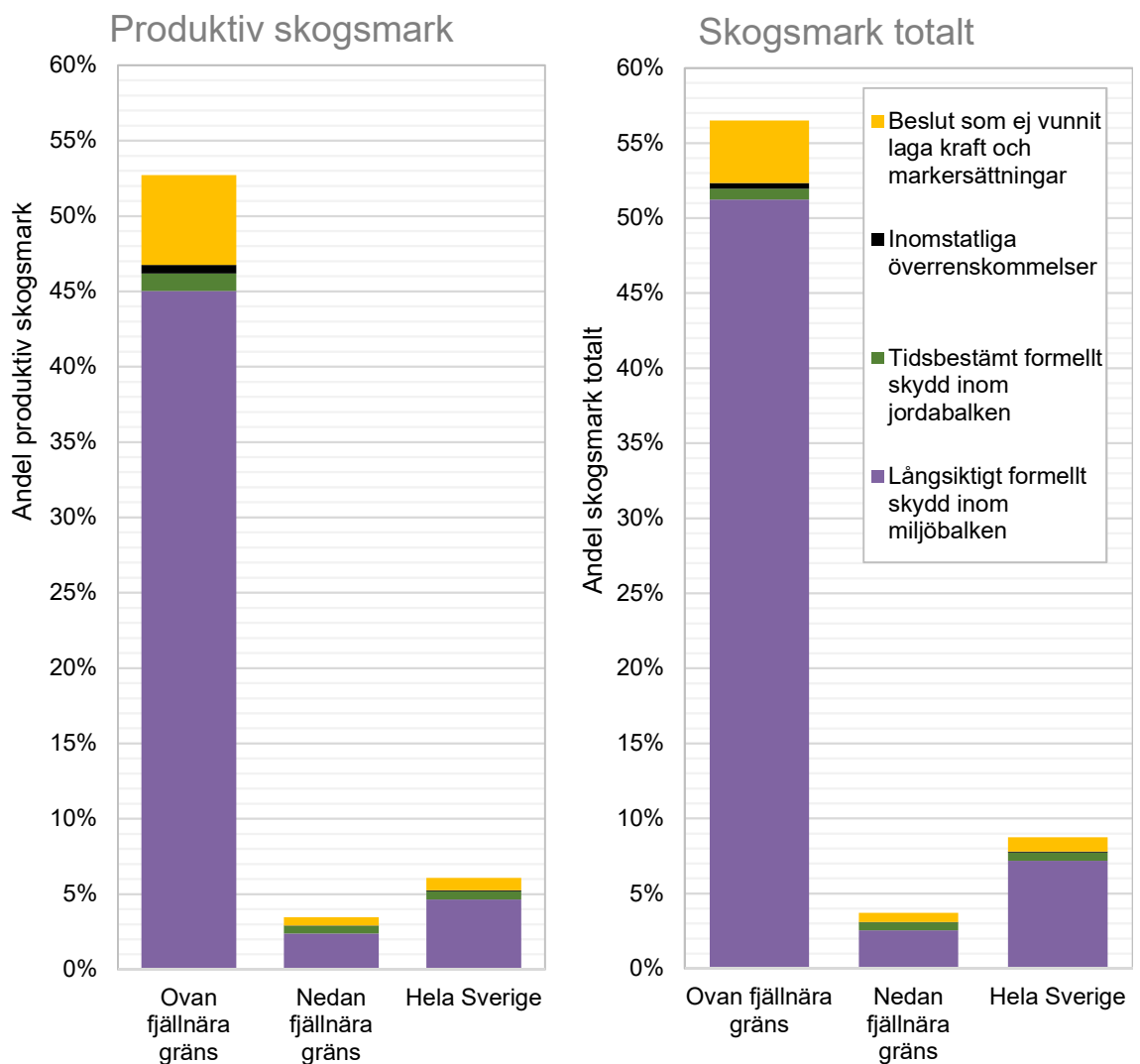
Formellt skydd enligt jordabalken, där naturvårdsavtal ingår, samt beslut utan laga kraft och markersättningar, utgör mindre än 1 procent vardera av den produktiva och totala skogsmarken nedan fjällnära gräns.

Tabell 10. Formellt skyddad skogsmark av total areal skogsmark, ovan och nedan den fjällnära gränsen. 2019-12-31

Skyddsinstrument	Ovan fjällnära gräns		Nedan fjällnära gräns		Hela Sverige	
	Produktiv	Totalt	Produktiv	Totalt	Produktiv	Totalt
Formellt skydd, miljöbalken	45,0%	51,2%	2,4%	2,5%	4,6%	7,2%
Formellt skydd, jordabalken	1,2%	0,7%	0,5%	0,5%	0,5%	0,5%
Inomstatliga överenskommelser	0,6%	0,4%	0,0%	0,0%	0,1%	0,1%
Beslut ej laga kraft, Markersättningar	6,0%	4,2%	0,5%	0,6%	0,8%	0,9%
Totalt	52,7%	56,5%	3,5%	3,7%	6,1%	8,7%

Andelar är avrundade till jämna ental. Delmängder ska därför inte summeras.

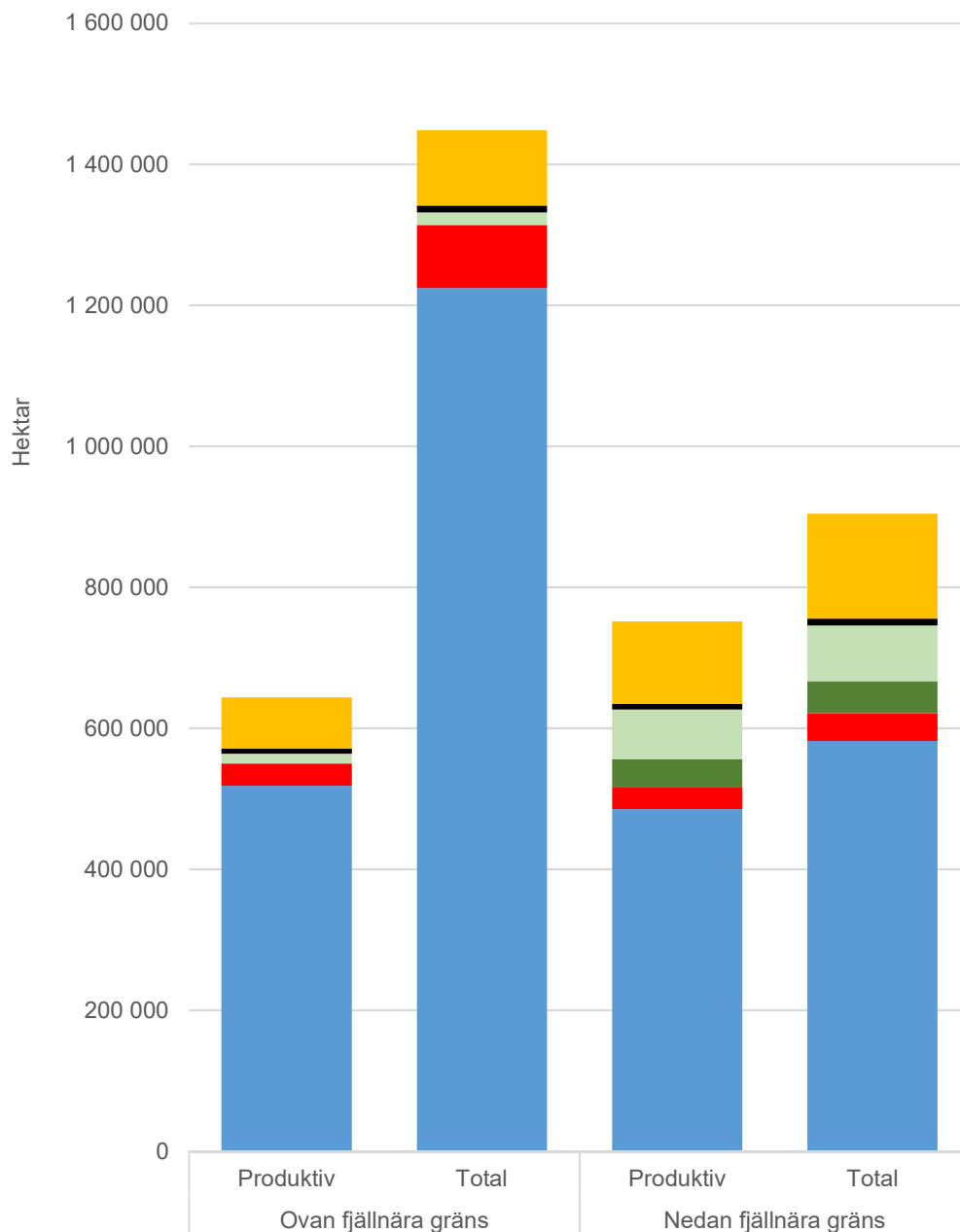
Diagram 4-5. Formellt skyddad skogsmark av total areal skogsmark, ovan och nedan den fjällnära gränsen. 2019-12-31

Nationella Marktäckedata har använts för att ta fram fullständig areal produktiv skogsmark och skogsmark totalt.

Redovisat i hektar uppgår den formellt skyddade skogsmarken till mer än 1,4 miljoner hektar i den fjällnära regionen. Av dessa är drygt 600 000 hektar produktiv skogsmark. Nedan den fjällnära gränsen uppgår det formella skyddet till drygt 900 000 hektar total skogsmark, varav drygt 750 000 hektar produktiv skogsmark.

Diagram 6. Formellt skyddad skogsmark eller enbart markersättning, per instrument och region. 2019-12-31

- Beslut ej laga kraft, samt Markersättningar för blivande naturreservat
- Inomstatlig överenskommelse om skydd, Fortifikationsverket
- Ekoparker
- Naturvårdsavtal (Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen)
- Natura 2000
- Nationalparker, naturreservat, skogliga biotopskydd

Regioner (Naturgeografiska regioner SUS)

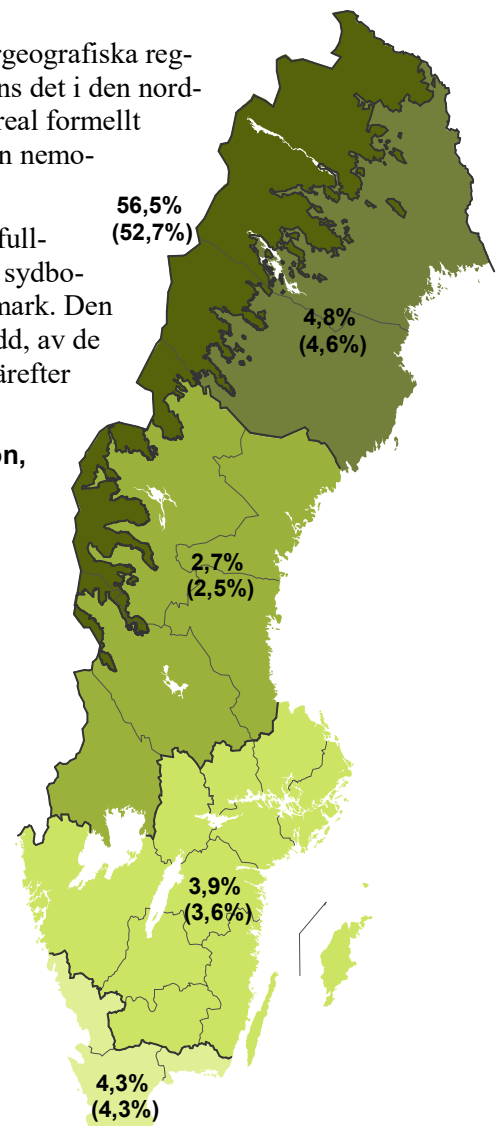
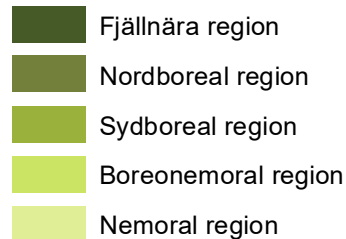
Nedan den fjällnära gränsen har Sverige fyra naturgeografiska regioner. Störst areal formellt skyddad skogsmark finns det i den nordligaste av dem, den nordboreala regionen. Minst areal formellt skyddad skogsmark har det sydligaste området, den nemoral regionen.

Sett till andel formellt skydd i förhållande till den fullständiga arealen skogsmark i varje region, har den sydboreala regionen lägst andel formellt skyddad skogsmark. Den nordboreala regionen har högst andel formellt skydd, av de regioner som finns nedan den fjällnära gränsen. Därefter kommer den nemoral regionen.

Karta 3. Formellt skyddad skogsmark per region, andel av total och produktiv skogsmarksareal, 2019-12-31

Kartan visar andel i procent för varje region, avseende:

- Andel av total areal skogsmark per region
- Andel av produktiv skogsmark per region (visas inom parentes)

Tabell 11. Formellt skyddad skogsmark per instrument och region, 2019-12-31

Arealer i hektar

Region	Skogs- mark	Formellt skydd inom miljöbalken	Formellt skydd inom jordabalken	Inomstatliga Överenskom- melser	Beslut ej laga kraft, Markersättningar	Totalt
1 Fjällnära	Produktiv	549 900	14 200	7 000	72 700	643 700
	Total	1 313 200	18 600	9 600	106 800	1 448 300
2 Nordboreal	Produktiv	153 900	46 200	2 700	61 200	264 000
	Total	192 600	53 600	3 400	82 300	331 900
3 Sydboreal	Produktiv	156 200	32 300	2 600	27 100	218 300
	Total	188 800	36 300	3 600	33 300	262 000
4 Boreonemoral	Produktiv	174 300	29 600	1 900	24 800	230 700
	Total	206 200	31 900	2 200	28 900	269 200
5 Nemoral	Produktiv	31 100	2 800	400	4 200	38 500
	Total	33 300	2 900	600	4 500	41 300
Nedan fjällnära gräns, region 2- 5	Produktiv	515 600	111 000	7 700	117 200	751 500
	Total	621 000	124 600	9 800	149 000	904 400
Hela Sverige, region 1-5	Produktiv	1 065 400	125 200	14 700	189 900	1 395 200
	Total	1 934 200	143 200	19 400	255 800	2 352 700

Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

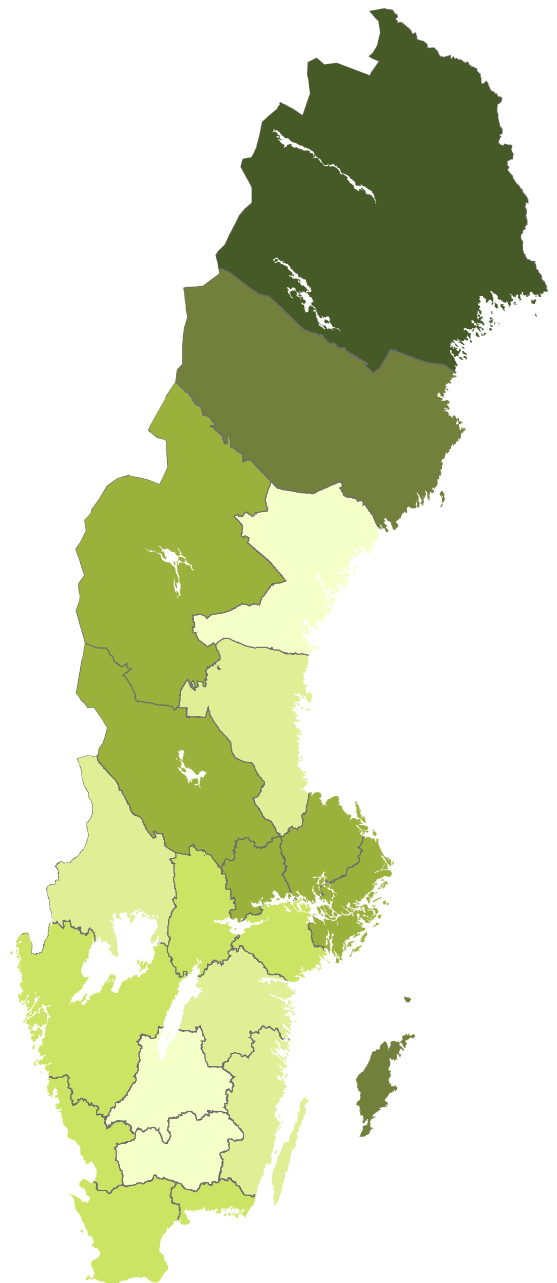
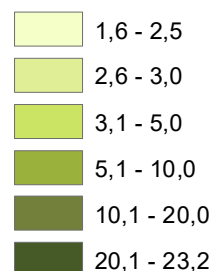
Län

Det är stora skillnader mellan länen, avseende hur stora andelar av deras skogsmark som är formellt skyddad. Det län som har störst andel formellt skyddad skogsmark, i förhållande till länets hela areal skogsmark, är Norrbottens län. Där är 23 procent av skogsmarken formellt skyddad. Det följs av Gotlands och Västerbottens län, där 12 respektive 11 procent av skogsmarken är formellt skyddad.

Lägst andelar formellt skyddad skogsmark har Jönköping, Kronoberg och Västernorrlands län, där cirka 2 procent av skogsmarken är formellt skyddad.

Andel produktiv skogsmark som är formellt skyddad varierar också mellan länen. Även här har Norrbotten och Gotlands län höga andelar, med 17 respektive 11 procent.

Karta 4. Formellt skyddad skogsmark per län, andel i procent av total areal skogsmark per län, 2019-12-31

Med formellt skyddad skogsmark avses mark inom:

1. Nationalparker
2. Naturreservat med föreskrifter mot skogsbruk
3. Skogliga biotopskyddsområden
4. Naturvårdsavtal med Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen
5. Ekoparker och vitryggsavtal (endast delar med NO/NS-bestånd)
6. Natura 2000 SCI-områden, endast delar med utpekade skogshabitat eller med potentiella skogshabitat karterade i Natura Naturtypskarteringen (NNK)
7. Skyddsvärda statliga skogar (SNUS), ägda av Fortifikationsverket
8. Mark som är på väg att bli formellt skyddad, d.v.s. beslutade naturreservat med föreskrifter, beslutade skogliga biotopskyddsområden, markersättning för skydd av skog, inklusive fastighetsverkets mark efter samråd 1 april 2010.

Nationella Marktäckedata bas ogeneraliserad har använts för att ta fram total areal skogsmark. Se även avsnittet *Kort om statistiken*.

Tabell 12. Formellt skyddad skogsmark per län, 2019-12-31

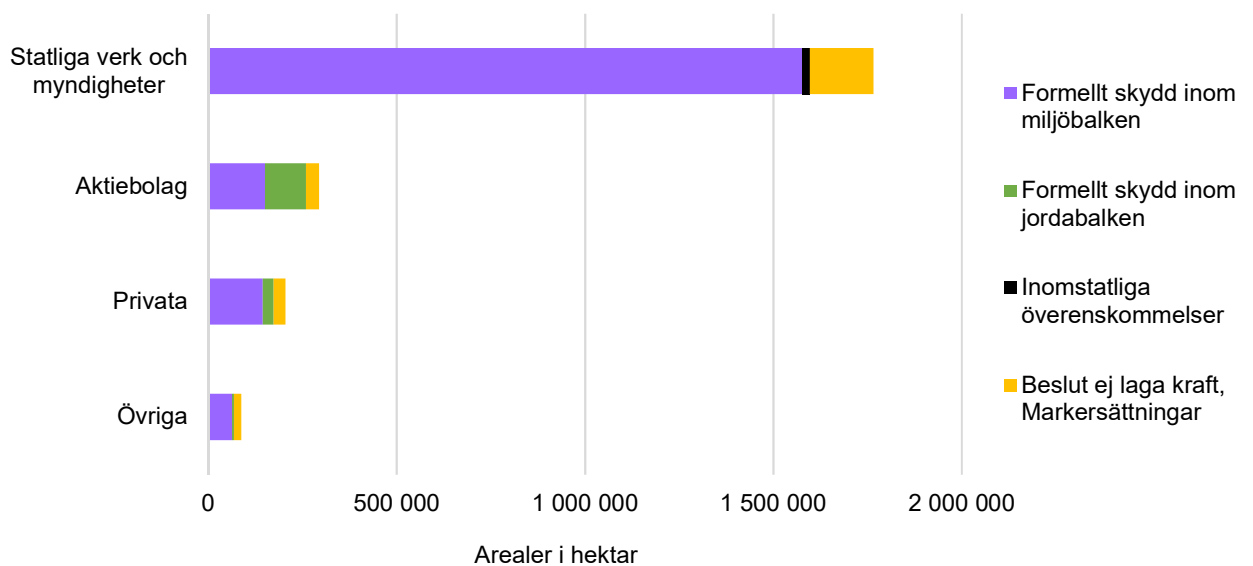
Län	Produktiv skogsmark		Skogsmark totalt	
	Areal i hektar	Andel	Areal i hektar	Andel
Stockholms län	25 900	6,9%	31 500	7,5%
Uppsala län	27 500	5,4%	31 300	5,7%
Södermanlands län	11 900	3,3%	14 100	3,6%
Östergötlands län	18 200	2,8%	20 800	3,0%
Jönköpings län	10 200	1,4%	13 200	1,7%
Kronobergs län	12 600	2,1%	15 400	2,4%
Kalmar län	22 000	2,9%	24 000	3,0%
Gotlands län	16 300	11,5%	18 800	12,3%
Blekinge län	9 200	4,5%	9 500	4,5%
Skåne län	18 100	4,5%	19 000	4,5%
Hallands län	11 300	3,8%	12 800	3,9%
Västra Götalands län	44 000	3,2%	51 700	3,5%
Värmlands län	36 800	2,7%	43 400	3,0%
Örebro län	24 600	4,1%	28 400	4,5%
Västmanlands län	17 600	5,4%	20 000	5,8%
Dalarnas län	117 900	6,1%	162 100	7,4%
Gävleborgs län	36 400	2,5%	42 500	2,7%
Västernorrlands län	27 900	1,6%	33 600	1,8%
Jämtlands län	134 500	5,1%	215 600	6,7%
Västerbottens län	195 600	6,3%	404 500	10,5%
Norrbottens län	577 000	16,5%	1 140 600	23,2%
Hela Sverige 2019	1 395 200	6,1%	2 352 700	8,7%

Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

Nationella Marktäckedata har använts för att ta fram en fullständig areal skogsmark.

Markägare inom formellt skyddad skogsmark

De två största markägarna av formellt skyddad skogsmark är Statens fastighetsverk och Naturvårdsverket. De statliga verkens markinnehav utgörs framförallt av skogsmark som skyddas av miljöbalken. Där finns även betydande arealer som omfattas av beslut utan laga kraft samt markersättningar. Den näst största kategori markägare är aktiebolag, där Sveaskogs innehav dominerar.

Diagram 7. Formellt skyddad skogsmark per markägare och instrument. 2019-12-31.

Statliga verk och myndigheter inkluderar Naturvårdsverket och Statens fastighetsverk med flera.

Aktiebolag inkluderar Sveaskog med flera.

Övriga inkluderar allmännings- och besparingsskogar, Svenska kyrkan, kommuner, samt handelsbolag, kommanditbolag och gemensamhetsskogar.

Privata är bolag som taxerar för mindre än 1000 hektar skog och enskilda markägare.

Tabell 13. Markägare för formellt skyddad skogsmark per instrument och typ av markägare, 2019-12-31

Arealer i hektar

Markägare	Skogsmark	Formellt skydd inom miljöbalken	Formellt skydd inom jordabalken	Inomstatliga överenskom- melser	Beslut ej laga kraft, Markersättningar	Totalt
Aktiebolag	<i>Produktiv</i>	116 600	95 400	-	26 600	238 600
	Total	150 000	108 800	-	35 400	294 200
Privata	<i>Produktiv</i>	122 400	24 800	-	26 100	173 300
	Total	144 600	28 800	-	31 500	204 800
Statliga verk och myndigheter	<i>Produktiv</i>	774 100	600	14 700	121 100	910 600
	Total	1 576 500	700	19 400	169 500	1 766 100
Övriga	<i>Produktiv</i>	52 300	4 300	-	16 200	72 700
	Total	63 100	4 900	-	19 500	87 500
Hela Sverige	<i>Produktiv</i>	1 065 400	125 200	14 700	189 900	1 395 200
	Total	1 934 200	143 200	19 400	255 800	2 352 700

Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

Aktiebolag inkluderar Sveaskog med flera.

Privata är bolag som taxerar för mindre än 1000 hektar skog och enskilda markägare.

Statliga verk och myndigheter inkluderar Naturvårdsverket och Statens fastighetsverk med flera.

Övriga inkluderar allmännings- och besparingsskogar, Svenska kyrkan, kommuner, samt handelsbolag, kommanditbolag och gemensamhetsskogar.

Frivilliga avsättningar

Frivilliga avsättningar är sammanhängande områden som markägaren frivilligt och utan ersättning har undantagit från virkesproduktion, i syfte att inte skada områdets naturvärde, kulturmiljö eller sociala värden. Ytorna finns endast på produktiv skogsmark. Fram till 2018 var varje område minst 0,5 hektar. Idag finns inte den storleksbegränsningen. Avsättningarna ska finnas dokumenterade i plan eller annan handling.

Beslut om avsättningarna fattas vid planering av markanvändningen. Det förhindrar överlapp mot hänsynsytor, vilka beslutas vid den operativa planeringen av skogsbruket. I vissa fall finns glapp mellan vad markägaren uppfattar som frivilligt avsatt mark och hur Skogsstyrelsen definierar formen. Den här statistiken redovisar nettoarealer utan överlapp mot andra former, enligt Skogsstyrelsens definition. En utförlig beskrivning av frivilliga avsättningar ges i avsnittet *Kort om statistiken*.

Arealer för frivilliga avsättningar

De frivilliga avsättningarna utgör nästan 1,3 miljoner hektar, vilket motsvarar 5 procent av Sveriges produktiva skogsmark. Arealerna är relativt jämnt fördelade mellan Sveriges fyra landsdelar. Den största delen finns i Södra Norrland, där 28 procent av de frivilliga avsättningarna är belägna. Andelen avsättningar i förhållande till den totala arealen produktiv skogsmark är också relativt lika mellan landsdelarna, med 6 procent som mest och 4,5 procent som lägst.

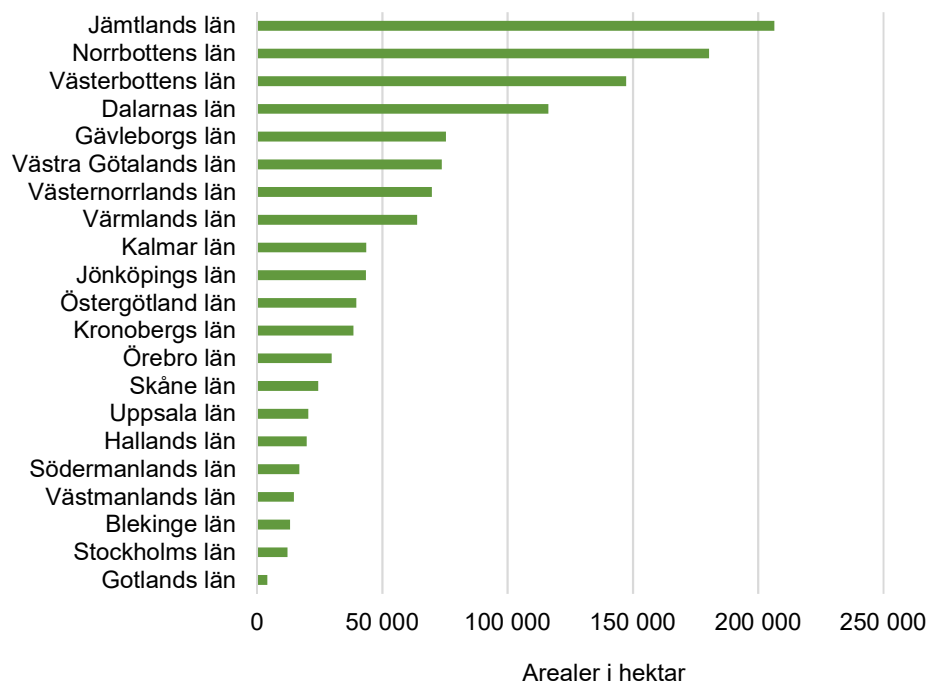
Bland länen har Jämtland den största arealen frivilliga avsättningar, med drygt 200 000 hektar. Det motsvarar 8 procent av all produktiv skogsmark i länet.

Tabell 14. Frivilliga avsättningar per landsdel, 2019

Landsdel	Arealer i hektar	Andel av all produktiv skogsmark
Norra Norrland	327 700	5%
Södra Norrland	351 700	6%
Svealand	274 500	5%
Götaland	300 900	6%
Hela Sverige	1 254 800	5%

Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

Diagram 8. Frivilliga avsättningar per län, 2019

Frivilliga avsättningar som tillhör enskilda markägare uppgår till 2 procent av den produktiva skogsmarken i Sverige. Det avser fysiska personer, dödsbon och bolag som inte är aktiebolag. Frivilliga avsättningar som tillhör övriga markägare utgör 3 procent av den produktiva skogsmarken. Övriga markägare är staten, statsägda aktiebolag, övriga allmänna ägare, privatägda aktiebolag och övriga privata ägare. Övriga markägare äger 64 procent av hela arealen frivilliga avsättningar.

Tabell 15. Frivilliga avsättningar per ägarklass, 2019

Ägarklass	Areal i hektar	Andel av all produktiv skogsmark
Enskilda	451 500	2 %
Övriga	803 300	3 %
Samtliga	1 254 800	5 %

Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

Frivilliga avsättningar över tid

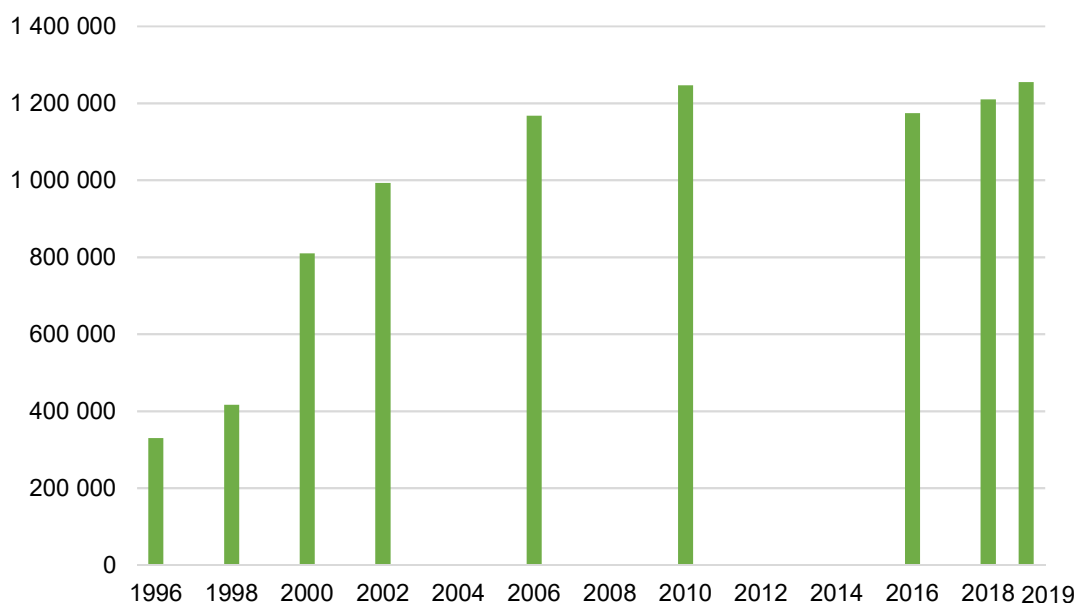
Frivilliga avsättningar infördes i början av 1990-talet. Vid den första uppföljningen 1996 omfattade formen cirka 330 000 hektar. Under perioden 1998 till 2002 ökade arealen kraftigt, vilket sammanföll med införandet av miljöcertifieringarna FSC och PEFC. Fram till 2010 fortsatte arealen att öka, om än i långsammare takt. Då omfattade formen 1,25 miljoner hektar.

Vid uppföljningen 2016 noterades en svag minskning. Det förklaras bland annat av en stor överflyttning av arealer från frivilliga avsättningar till formellt skyddad skogsmark. En del av överflyttningen är av administrativ karaktär, genom att till exempel frivilliga avsättningar inom ekoparker och vitryggsavtal istället tillgodoräknades formellt skydd enligt regeringsbeslut. En annan orsak var bildandet av nytt formellt skydd på arealer som markägaren tidigare hade avsatt frivilligt.

Under 2019 skedde en ökning med nästan 45 000 hektar, till största delen i Gävleborgs och Värmlands län. Samtidigt minskade arealerna i några län, framförallt i Jämtlands län.

Diagram 9. Frivilliga avsättningar per år, 1996 - 2019

Akkumulerade arealer i hektar

Från och med 2016 räknas vissa tidigare arealer frivilliga avsättningar som formellt skydd, avser främst ekoparker och vitryggsavtal.

Från och med 2018 saknas krav på att frivilliga avsättningar ska vara minst 0,5 hektar.

Hänsynsytor

Hänsynsytor är mindre områden produktiv skogsmark, som frivilligt eller enligt skogsvårdslagen lämnats vid avverkning. Exempel på hänsynsytor är hänsynskrävande biotoper, kantzoner mot våtmark och vattendrag eller bryn mot annat ägoslag.

Ytorna överlappar inte formellt skydd eller improduktiv skogsmark. Överlapp mot frivilliga avsättningar kan finnas men har inte utretts fullständigt. Tidserien för statistiken sträcker sig från avverkningssäsongerna 2000/2001 till 2014/2015. Därefter är värdena preliminära prognosvärden, där senaste skattningen av andelen hänsyn från säsongen 2014/2015 har återanvänts. Tidserien har även interpolerats tillbaka till 1993, med hjälp av tidigare enstaka uppföljningar.

Ytterligare information om bearbetning och kvalitet finns i avsnittet *Kort om statistiken*.

Arealer för hänsynsytor

Nästan 2 procent av Sveriges produktiva skogsmark utgörs av hänsynsytor. Preliminära siffror visar att 2019 hade mer än 456 000 hektar ackumulerats sedan 1993. Störst är arealen i Södra Norrland, med nästan 148 000 hektar, vilket motsvarar en tredjedel av hänsynsyternas sammanlagda areal.

Det senaste definitiva värdet för hänsynsytor avser treårsmedeltal med midsäsong 2014/2015. Det visar en total areal på 350 800 hektar, med den största delen i södra Norrland.

Tabell 16. Hänsynsytor per landsdel, 2014/2015 och 2019

Landsdel	Arealer i hektar		Andel av all produktiv skogsmark, 2019
	2014/2015*	2019**	
Norra Norrland	90 500	110 700	2%
Södra Norrland	115 100	147 700	3%
Svealand	75 000	106 400	2%
Götaland	70 300	91 500	2%
Hela Sverige	350 800	456 400	2%

Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

* 2014/2015 är midsäsong i ett treårsmedeltal och det senaste definitiva värdet.

** 2019 är preliminärt värde.

Hänsynsytor över tid

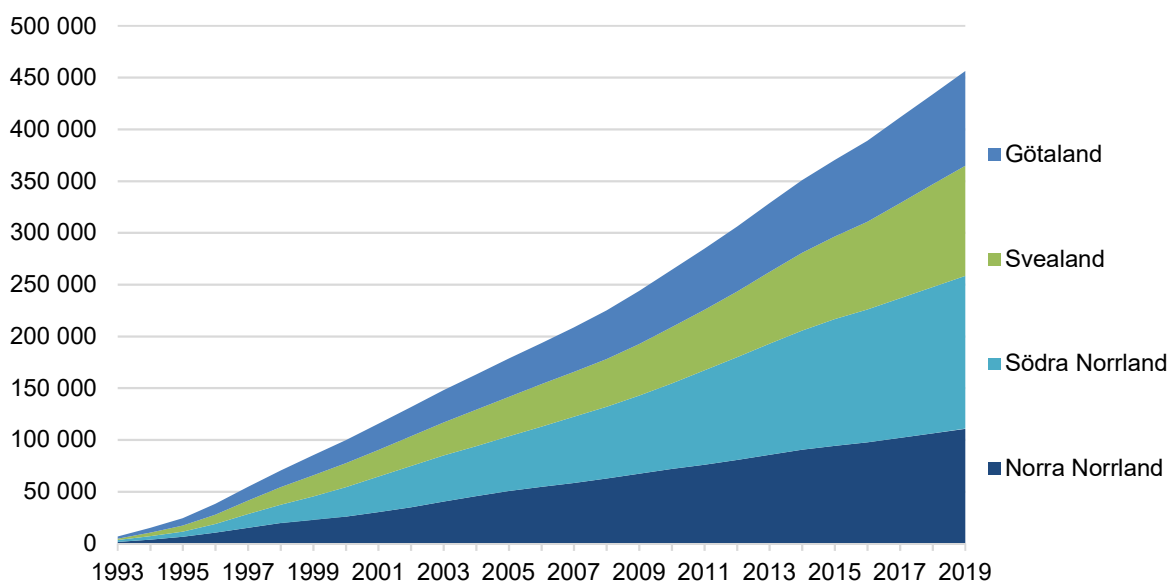
Den ackumulerade arealen hänsynsytor har haft en stadig årlig ökning från 1993. Under perioden 2011-2019 beräknas den årliga ökningen vara mellan 18 500 och 22 500 hektar.

Redovisningen för årtalen 2000-2014 avser avverkningssäsongerna 2000/2001-2014/2015, enligt inventeringen Polytax. Det genomsnittliga tillskottet per avverkningssäsong har varit 18 000 hektar under perioden 2000/2001-2014/2015. Fram till säsongen 2007/2008 var genomsnittet knappt 16 000 hektar. Därefter ökade arealen, beroende på Skogsstyrelsens ändring av vad som ska räknas vid lämnade hänsynsytor. Framförallt berodde det på att mer mark i kanten av avverkningssytan räknades med vid inventeringen.

Den ackumulerade arealen hänsynsytor redovisas per helår med hjälp av inter- och extrapolerade värden. Slutavverkad areal per avverkningssäsong redovisas enligt Riksskogstaxeringen och inventeringen Polytax. Ingen mätning av hänsynsyternas varaktighet är gjord. Därför saknas statistik över hur mycket som inte står kvar över tid eller är överlapp mot frivilliga avsättningar.

Diagram 10. Ackumulerad areal hänsynsytor per landsdel, 1993-2019

Arealer i hektar, treårsmedel av avverkningsår

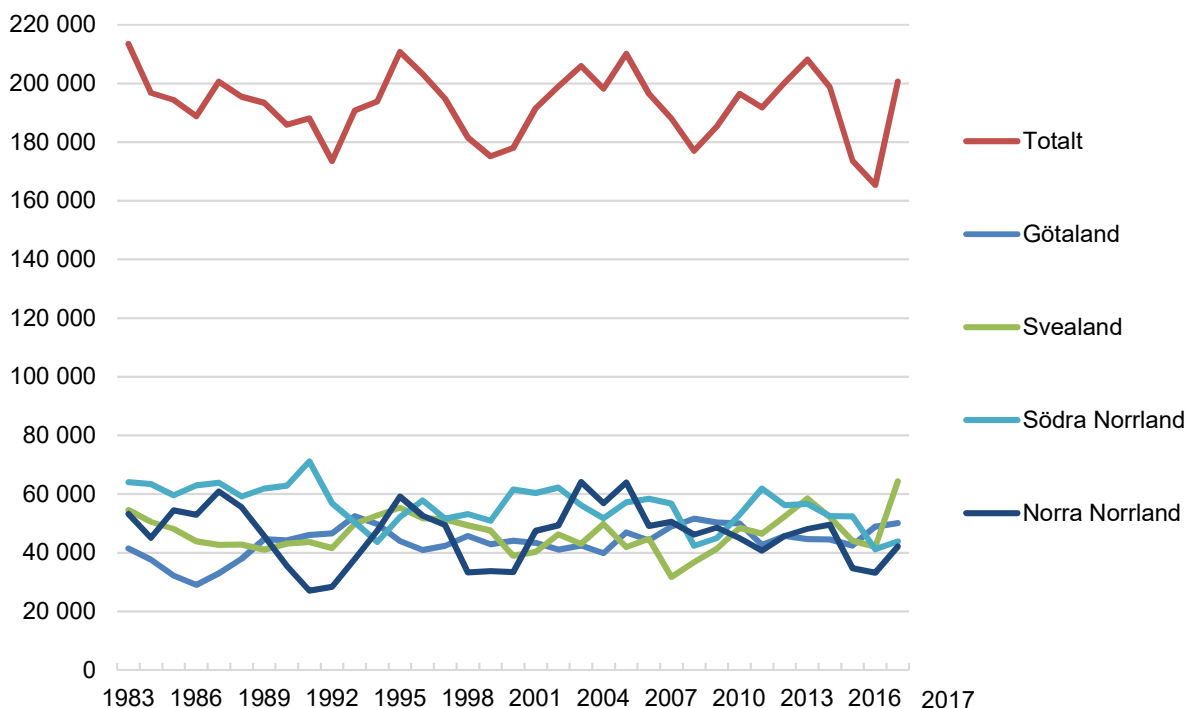
Arealerna symboliserar det årliga tillskottet av lämnade hänsynsytor vid föryngringsavverkning. Eventuella förluster av hänsynsytor är okända och har därför inte kunnat reduceras.

Värden vid årtalen 1993-1999 är inter- och extrapolerade med hjälp av enstaka hänsynsinventeringar gjorda 1993, 1995 och 1997. Årtalen 2000-2014 avser avverkningsåren 2000/2001-2014/2015, enligt inventeringen Polytax. Årtalen 2015-2019 är preliminära.

Statistiken för 2017 och 2018 har reviderats till följd av ny och mer aktuell statistik för avverkad areal.

Diagram 11. Slutavverkad areal totalt och per landsdel, 1983-2018

Arealer i hektar, treårsmedelvärden

Arealer i hektar enligt Riksskogstaxeringen, treårsmedelvärden. Årtalen avser avverkningsår mitt i treårsmedelvärdet. Se avsnittet *Kort om statistiken*.

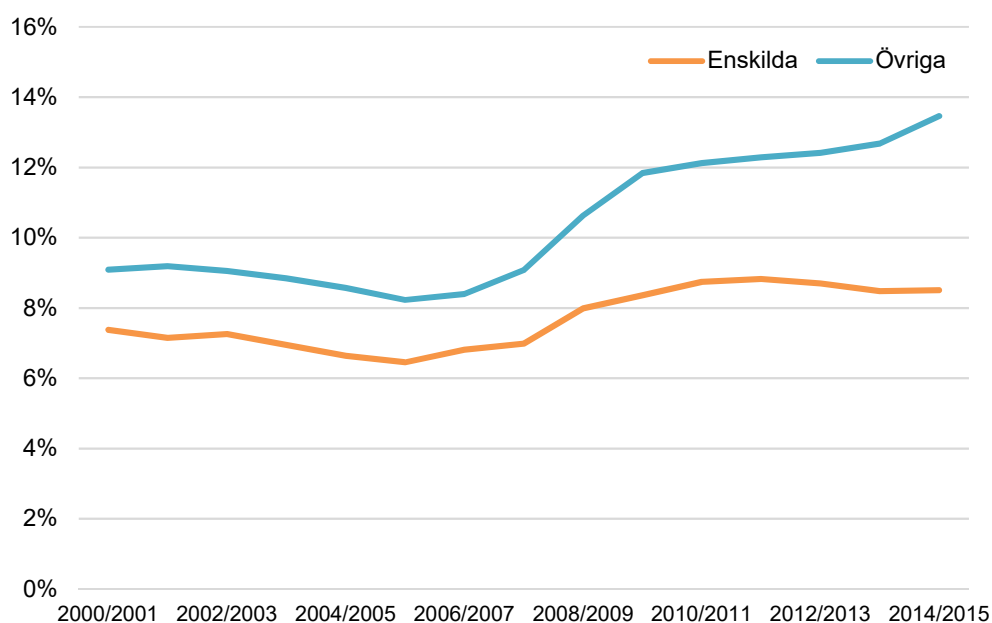
Markägande av hänsynsytor

Under 2014/2015 lämnade enskilda markägare 9 procent av den avverkade arealen som hänsynsytor. Enskilda markägare är fysiska personer, dödsbon och bolag som inte är aktiebolag. Vid samma tid lämnade övriga markägare 13 procent hänsynsytor. Övriga ägare är offentlig sektor, aktiebolag och övriga privata ägare. Det ger ett genomsnitt på 11 procent för alla typer av markägare.

Perioden 2000/2001 lämnades 7 procent av den avverkade arealen som hänsynsytor av enskilda markägare och 9 procent av övriga markägare. Under åren 2005-2007 skedde en minskning för båda typer av markägare, till följd av att stormen Gudrun som fällde mycket träd. Åren därefter har andelen hänsynsytor ökat i båda grupperna, dock med en kraftigare ökning bland övriga markägare.

Diagram 12. Andel lämnad hänsyn av avverkad areal, per typ av markägare, 2000/2001-2014/2015

Treårsmedel av avverkningssäsonger, procent

Improduktiv skogsmark

Improduktiv skogsmark är skogsmark som inte är produktiv, det vill säga som i genomsnitt inte kan producera mer än en kubikmeter virke per hektar och år. Enligt skogsvårdslagen får inte avverkning, skogsvårdsåtgärder och gödsling ske på ytor som är större än 0,1 hektar. Enstaka träd kan avverkas om det inte förändrar naturmiljöns karaktär. Den här statistiken redovisar fullständiga arealer för improduktiv skog, oavsett om de omfattas av regleringen eller inte.

Formellt skyddad skogsmark innehåller improduktiv skogsmark, vilket ger ett överlapp mellan de båda formerna. Den improduktiva skogsmarken kan inte överlappa frivilliga avsättningar och hänsynsytor, eftersom de endast förekommer på produktiv skogsmark i statistiken.

En utförlig beskrivning av formen improduktiv skogsmark ges i avsnittet *Kort om statistiken*.

Arealer med improduktiv skogsmark

Den improduktiva skogsmarken utgör 16 procent av Sveriges totala skogsmarksareal. I den fjällnära regionen är 62 procent av skogsmarken improduktiv. Nedanför den fjällnära gränsen är andelen 10 procent. Lägst är andelen i den sydligaste regionen, den nemoral, där 4 procent av skogsmarken är improduktiv.

Improduktiv skogsmark som inte överlappar formellt skydd utgör 11 procent av den totala arealen skogsmark. I den fjällnära regionen är andelen 26 procent och nedanför den fjällnära regionen är den i genomsnitt 10 procent. Av de fyra regioner som finns nedan den fjällnära gränsen har den nordligaste av dem, den nordboreala, den högsta andelen improduktiv skogsmark utanför formellt skydd, med 14 procent.

Tabell 17. Improduktiv skogsmarksareal, per region, 2017

Region	Arealer i hektar		Andel av total areal skogsmark	
	Totalt	Utanför formellt skydd	Totalt	Utanför formellt skydd
1. Fjällnära	1 861 800	770 500	62%	26%
2. Nordboreal	1 118 400	1 049 600	15%	14%
3. Sydboreal	961 800	918 500	10%	9%
4. Boreonemoral	486 600	446 600	7%	7%
5. Nemoral	38 700	36 600	4%	4%
Nedan fjällnära gräns, region 2-5	2 605 500	2 451 300	10%	10%
Hela Sverige, region 1-5	4 467 400	3 221 800	16%	11%

Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras. Överlappande arealer är borträknade med hjälp av geodata eller skattningar.

Det län som har högst andel improduktiv skogsmark är Norrbotten, där 31 procent av skogsmarken är improduktiv. Därefter följer Jämtlands län, med 21 procent och Västerbottens län, med 19 procent. På fjärde plats hittar vi Stockholms län, med 15 procent improduktiv skogsmark. Arealen i hektar är dock mycket liten i Stockholm, jämfört med de nordliga länen. Stockholm har 58 000 hektar improduktiv skogsmark, att jämföra med de 1,7 miljoner hektar som finns i Norrbotten.

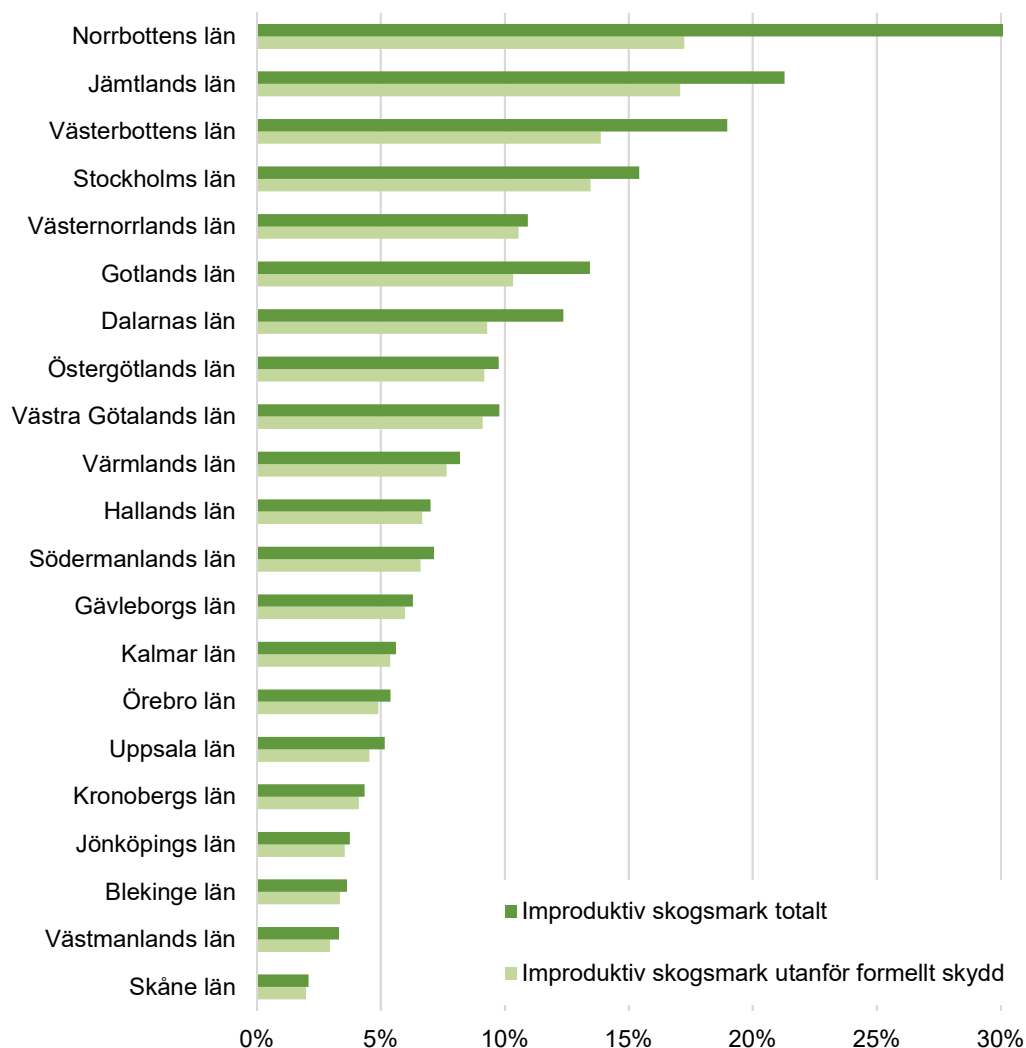
Lägst andel improduktiv skogsmark har Skåne län, med 2 procent. Det län som har minst areal i hektar är Blekinge, med knappt 8 000 hektar improduktiv

skogsmark. Gotlands län har den minsta arealen skogsmark totalt, men en relativt hög andel improduktiv skogsmark, med 13 procent.

Andelen improduktiv skogsmark utanför formellt skydd varierar mellan 17 procent i Norrbotten till 2 procent i Skåne. Norrbottens län har den största skillnaden mellan andelen improduktiv skogsmark totalt och andelen improduktiv skogsmark utanför formellt skydd. I nästan hälften av länen är skillnaden mindre än 0,5 procentenheter.

Diagram 13. Improduktiv skogsmark per län, 2017

Andel av total areal skogsmark per län

Kort om statistiken

Statistikens ändamål och innehåll

Här redovisas en sammanhållen statistik för de fyra formerna formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor vid föryngringsavverkning och improduktiv skogsmark. Statistiken är till stora delar en sammanställning av redan publicerad statistik inom flera statistikprodukter, som SCB, Skogsstyrelsen och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) ansvarar för. Delar av statistiken har publicerats i andra former tidigare, men hade under några år till och med 2019 en tillfällig paus i produktionen.

Den sammanställning som redovisas här, publicerades för första gången under 2019², som en del i ett regeringsuppdrag där Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, SLU och SCB tilldelades uppgiften att utarbeta en sammanhållen statistik för skogsmark.³ Bakgrunden till uppdraget var att regeringen saknade en övergripande sammanhållen och officiell statistik om arealen skogsmark, med uppgifter om vilka åtgärder som har använts för skydd av skogsmark och utvecklingen över tid. Statistiken behövdes för att följa upp skogspolitikens jämställda mål, inklusive etappmålet om skydd av land-, sötvatten- och marina områden.

Ytterligare en orsak till statistiken var slutsatser i Riksrevisionens rapport⁴, där det uttrycktes behov av en ökad samsyn kring vilka arealer som skulle tillgodoräknas formellt skydd respektive frivilliga avsättningar. Riksrevisionen menade att det fanns behov av ny statistik i syfte att möjliggöra en transparent och jämförbar uppföljning och rapportering av etappmålet till riksdagen, samt en ökad samordning av statistiken för detta. Den statistik som redovisas här är dock inte värderad i relation till nationella eller internationella mål.

Definitioner och förklaringar

Skogsmark

Skogsmark definieras i Skogsvårdslagen (1979:429) som ett sammanhängande område där träden har en höjd av mer än fem meter och en kronslutenhet av mer än tio procent, eller förutsättningar att nå denna höjd och kronslutenhet utan produktionshöjande åtgärder.

Produktiv skogsmark

Produktiv skogsmark definieras i Skogsvårdslagen som skogsmark, vilken enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år.

Former

De fyra delmängder som ingår i statistiken, benämns här som *former*. De nämns i regeringsuppdraget (N2018/04159/SK), som de delmängder vilka statistiken ska fördelas på. Formerna är:

1. Formellt skyddad skogsmark
2. Frivilliga avsättningar
3. Hänsynsytor vid föryngringsavverkning
4. Improduktiv skogsmark.

² Statistiskt meddelande MI 41 SM 1902, med referenstidpunkt 2018-12-31.

³ Regeringsbeslut N2018/04159/SK ”Uppdrag att, inom ramen för det nationella skogsprogrammet, utarbeta en sammanhållen och regelbunden statistik om areal skogsmark”

Regeringsbeslut N2019/01826/SMF – N2019/00866/SMF ”Uppdrag att, inom ramen för det nationella skogsprogrammet, utarbeta en sammanhållen och regelbunden statistik om areal skogsmark”

⁴ Riksrevisionen RiR 2018:17 ”Skyddet av värdefull skog”

Instrument för formellt skyddad skogsmark

Med instrument avses här reglering i lagar och förordningar, samt ingångna avtal och enskilda beslut för formellt skyddad skogsmark. De instrument som ingår i statistiken är:

1. Nationalparker
2. Naturreservat med föreskrifter mot skogsbruk
3. Biotopskyddsområden
4. Natura 2000 med skogshabitat
5. Naturvårdsavtal, inklusive ekoparker och vittryggsavtal
6. Inomstatlig överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket
7. Beslutade biotopskyddsområden och naturreservat, som inte vunnit laga kraft
8. Markersättningar för bildande av naturreservat.

Här följer en utförlig beskrivning av varje instrument.

Nationalparker

Ett mark- eller vattenområde som tillhör staten får förklaras som nationalpark, i syfte att bevara ett större sammanhängande område av viss landskapstyp i dess naturliga tillstånd eller i väsentligt oförändrat skick. Nationalparkerna syftar till ett representativt skydd av stora områden inom olika landskapstyper. De har föreskrifter som innebär skydd för samtliga ingående naturtyper.

Reglering: 7 kap. 2-3 §§ miljöbalken, nationalparksförordningen (1987:938).

Varaktighet: Permanent

Beslutande: Riksdagen, regeringen, Naturvårdsverket

Tillsynsmyndighet: Länsstyrelse

Naturreservat

Ett mark- eller vattenområde kan förklaras som naturreservat i syfte att:

- bevara biologisk mångfald,
- vårda och bevara värdefulla naturmiljöer,
- tillgodose behov av områden för friluftslivet,
- skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer, eller
- skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter.

Naturreservat innebär ett långsiktigt områdesskydd som anpassas efter syfte och skyddsbehov, till exempel när inskränkningar i användningen av mark- och vattenområden behövs för att uppnå syftet med bevarandet. Fastigheter som omfattas kan vara i såväl allmän som enskild ägo. Om markägaren vill fortsätta att äga marken blir denne ersatt i enlighet med miljöbalkens ersättningsbestämmelser.

Reglering: 7 kap. 4-8 §§ miljöbalken, förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Beslutande: Länsstyrelse, kommun

Varaktighet: Permanent

Tillsynsmyndighet: Länsstyrelse, kommun

Biotopskyddsområden

Mindre mark- eller vattenområden som omfattas av bestämmelserna i skogsvårdslagen och som på grund av sina särskilda egenskaper är värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter, eller särskilt skyddsvärda på annat sätt. Ett biotopskyddsområde är vanligtvis mellan 2 och 10 hektar men kan vara upp till

25 hektar. Området ska överensstämma med 1 av 19 särskilt definierade biotop-typer.

Reglering: 7 kap. 11 § miljöbalken, förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Varaktighet: Permanent

Beslutande: Skogsstyrelsen, kommun

Tillsynsmyndighet: Skogsstyrelsen, kommun

Naturvårdsavtal

Naturvårdsavtal är ett civilrättsligt avtal som kan tecknas mellan markägare och staten, genom Skogsstyrelsen, länsstyrelserna eller en kommun. Att ingå ett naturvårdsavtal är frivilligt för båda parter. Syftet är att utveckla och bevara naturvärden. Sedan 2015 finns också möjlighet att teckna avtal för områden med höga sociala värden, för att bevara och utveckla skogar med värden som skapas av människans upplevelser av skogen.

Genom att ingå ett naturvårdsavtal avstår fastighetsägaren från viss användning av ett område, till exempel avverkning, samt tolererar att bland annat naturvårdande åtgärder vidtas där. I avtalet beskrivs området och hur naturvärdena bör bevaras och utvecklas, men fastighetsägaren åtar sig inte att utföra åtgärder.

Avtalstiden kan variera från några månader till 50 år. Avtalet görs normalt gällande gentemot en ny ägare genom att det skrivs in i fastighetsregistret.

Reglering: 7 kap. 3 § andra stycket jordabalken (1970:994), lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område (avtalslagen).

Varaktighet: Tidsbestämt enligt avtal

Beslutande: Avtalsparter

Tillsynsmyndighet: Avtalsparter

Ekoparksavtal och vitryggsavtal

Ekoparksavtal är en form av naturvårdsavtal som tecknats mellan Sveaskog och Skogsstyrelsen, utan att någon statlig ersättning utbetalats. Ekoparksavtalen är minst 1 000 hektar stora och har minst 50 procent naturvårdsareal. På den yta som inte är naturvårdsareal bedrivs skogsbruk med generell eller förstärkt miljöhänsyn.

Vitryggsavtal är ytterligare en form av naturvårdsavtal. Det tecknades under 2012 mellan Skogsstyrelsen och Bergvik Skog AB, utan att någon statlig ersättning utgick. Det avsåg att bevara och skapa cirka 10 000 hektar lövskog och ge en god livsmiljö åt den vitryggiga hackspetten och andra rödlistade lövskogsarter. Under 2019 upphävdes avtalet, i och med försäljning och uppstyckning av bolaget. De områden som tidigare ingick i Bergvik skogs vitryggsavtal omfattas nu istället av flera vitryggsavtal med nya fastighetsägare.

Både ekoparksavtal och vitryggsavtal ska enligt regeringsbeslut M2014/593/Nm *Etappmål för biologisk mångfald och ekosystemtjänster* räknas till det formella skyddet och inte som frivilliga avsättningar. I delar av statistiken görs en särredovisning av ekoparker, sammanslaget med vitryggsavtal.

Natura 2000

Områden som är utpekade enligt EU:s två naturvårdsdirektiv; fågeldirektivet SPA (särskilt skyddsområde) eller art- och habitatdirektivet SCI (område av gemenskapsintresse/särskilt bevarandeområde). Syftet är att säkerställa den långsiktiga överlevnaden av Europas mest värdefulla och hotade arter och naturtyper.

Natura 2000-områden utpekade för de arter och naturtyper som anges i de båda naturvårdsdirektiven och som bedöms som särskilt skyddsvärda i ett EU-perspektiv. I områdena skyddas naturtyper och arter från negativ påverkan genom en särskild tillståndsplikt för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön. Tillståndsplikten gäller även utanför det avgränsade området. I särskilda skyddsområden har medlemsstaterna även ansvar för att vidta de bevarandeåtgärder som behövs, med utgångspunkt i utpekade naturtyper och arters ekologiska behov.

I den här statistiken ingår endast de områden som har utpekade skogshabitat enligt Art- och habitatdirektivet (SCI-områden), eller har karterats som potentiella skogshabitat i Natura Naturskarteringen NNK.

Reglering: 7 kap. 27-29 b §§ miljöbalken, 15-20 a §§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Beslutande: Regeringen

Varaktighet: Permanent

Tillsynsmyndighet: Länsstyrelse

Inomstatlig överenskommelse, Naturvårdsverket - Fortifikationsverket

Områden som berörs av den inomstatliga överenskommelsen har skyddats efter överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket. De utpekades 2003-2004 inom ramen för regeringsuppdraget om inventering av skyddsvärda statliga skogar.

Enligt tilläggsuppdrag efter inventeringen genomförde Naturvårdsverket ett fördjupat samråd om områdenas bevarande, vilket resulterade i en överenskommelse mellan myndigheterna 2010. Dess innebörd är att de utpekade områdena undantas från skogsbruk och avverkning. Samrådsrutiner gäller för sådan avverkning som behövs för områdenas användning som övningsområden.

Områdena saknar formellt skydd enligt miljöbalkens regler, men har genom överenskommelsen och regeringsbeslut ett formellt skydd. Parterna är överens om att anläggande av byggnader, vägar, ledningar, vindkraftverk eller annan typ av exploatering inte ska ske inom naturskogarna. Områdena erbjuds för bildande av naturreservat om övningsverksamheten upphör. Skyddsformen naturvårdsavtal är inte tillämplig, eftersom det rör sig om en överenskommelse mellan två statliga parter.

Reglering: Överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket

Varaktighet: Permanent

Beslutande: Riksdag, regering

Tillsynsmyndighet: Försvarsinspektören för hälsa och miljö

Beslutade biotopskyddsområden och naturreservat, ej laga kraft

Ett beslut om biotopskyddsområde eller naturreservat gäller omedelbart, även om det överklagas. Dock vinner beslutet laga kraft först tre veckor efter att det delgivits berörda parter, förutsatt att beslutet inte överklagas. Det medför att det vid statistikens referensdatum finns ett antal områden som är beslutade men inte laga-kraft-vunna, eftersom delgivning pågår eller enskilda beslut är överklagade. För att säkerställa att även denna kategori arealer finns med i statistiken, så ingår de här i ett eget instrument.

Reglering: 7 kap. 4-8 §§ miljöbalken samt 7 kap. 11 § miljöbalken, förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Varaktighet: Oklart, eftersom besluten inte vunnit laga kraft

Beslutande: Skogsstyrelsen, länsstyrelse, kommun

Tillsynsmyndighet: Skogsstyrelsen, länsstyrelse, kommun

Markersättningar för bildande av naturreservat

Markersättningar omfattar:

1. Köp
2. Intrångsersättning
3. Bidrag

Avtal om köp av fast egendom, samt överenskommelse om intrångsersättning med fastighetsägare, tecknas som regel innan ett område förklaras som naturreservat. Inget av förfarandena innebär att området ges ett formellt skydd. Bidrag till kommuner delas som regel ut efter att kommunen har genomfört markåtkomst och fattat beslut om naturreservat. Kommunala naturreservat har normalt därför redan ett formellt skydd vid den tidpunkt då bidraget utbetalas.

Reglering:

- Avtal om köp av fast egendom inom blivande naturreservat.
- Överenskommelse om intrångsersättning med fastighetsägare inom blivande naturreservat.

Varaktighet: I normalfallet permanent. Genom avtal och överenskommelser inträder ett indirekt skydd i avvaktan på det formella beslutet om naturreservat. Det indirekta skyddet är förhållandevis starkt vid köp av fast egendom, eftersom äganderätten och därmed rådigheten över området då övergår till staten. Vid överenskommelse om intrångsersättning är det indirekta skyddet svagare och blir beroende av hur pass väl fastighetsägaren lever upp till olika förbindelser i överenskommelsen.

Beslutande:

1. Naturvårdsverket
2. Länsstyrelse med villkor om Naturvårdsverkets godkännande
3. Naturvårdsverket efter samråd med berörd länsstyrelse

Tillsynsmyndighet: Saknas i formell mening vad gäller köp och intrångsersättning. I praktiken är det staten, som part i avtal och överenskommelse, som ansvarar för att villkor upprätthålls. Vid bidragsbeslut ska Naturvårdsverket utöva tillsyn.

Instrument för skydd som saknar föreskrifter mot skogsbruk

Ett antal instrument räknas som formellt skydd i SCB:s statistik över Skyddad natur inom alla naturtyper (produkt MI0603). Eftersom de saknar föreskrifter mot skogsbruk ingår de inte i statistiken över formellt skyddad skogsmark, som redovisas i denna rapport (produkt MI0605).

Nationalstadspark

Nationalstadsparken saknar föreskrifter som förbjuder avverkning av skogsmark. För att hantera skydd och förvaltning av områdets äldre träd har Länsstyrelsen beslutat om samråd enligt miljöbalken 12:6, till exempel för åtgärder som berör jätteekar.

Naturvårdsområde

Naturvårdsområde som skyddsform infördes i naturvårdslagen 1974, men upphörde i och med införandet av miljöbalken 1999. Områdena förekommer främst i marina miljöer och skogsområden avsedda för friluftsliv. De områden som inrättats ska vid tillämpningen av miljöbalken anses som naturreservat.

Frivilliga avsättningar

Frivilliga avsättningar är områden med sammanhängande produktiv skogsmark, där markägaren frivilligt har beslutat att inte utföra åtgärder som kan skada områdets naturvärde, kulturmiljö eller sociala värde. Området ska finnas dokumenterat i plan eller annan handling.

Definitionen förhindrar överlapp med övriga former. Markägarens frivilliga beslut innebär en gräns mot formellt skydd och kravet på produktiv skogsmark innebär en gräns mot improduktiv skogsmark. Kravet på dokumentation betyder att beslutet är fattat vid planering av markanvändningen. Det innebär en gräns mot hänsynsytor, vilka beslutas vid operativ planering. Det förekommer glapp mellan vad markägaren uppfattar som frivilligt avsatt mark och hur Skogsstyrelsen definierar formen. Den här statistiken redovisar nettoarealer utan överlapp, enligt Skogsstyrelsens definition.

Frivilligt avsatt skogsmark för naturvårdsändamål inryms i sektorsansvaret, konkretiserat som arealmål i etappmål och tidigare delmål. En annan drivkraft är skogsägarnas avtal med certifieringsorganen FSC alternativt PEFC. I deras skogsbruksstandarder ingår att avsätta minst 5 procent av den produktiva skogsmarken för naturvårdsändamål, i första hand nyckelbiotoper. I dessa skogsbruksstandarder tillåts ett visst överlapp mellan frivilliga avsättningar och formellt skydd.

Reglering: Reglering i lag saknas.

Varaktighet: Fastighetsägaren beslutar själv om inrättande eller upphörande av de frivilliga avsättningarna. För certifierade fastighetsägare inom FSC alternativt PEFC finns regelverk för varaktighet och utbytbarhet.

Beslutande: Fastighetsägaren

Tillsynsmyndighet: Eftersom frivilliga avsättningar inte har en juridisk innebörd finns ingen tillsynsmyndighet. Skogsstyrelsen har ett ansvar för uppföljning. För certifierade fastighetsägare finns kontrollsystem inom FSC alternativt PEFC.

Hänsynsytor

Vid skogsbruksåtgärder på mark som omfattas av skogsvårdslagen ska hänsyn tas till naturvårdens intressen. Omfattningen av den hänsyn som kan krävas regleras av bestämmelser om intrångsbegränsning. Hänsyn kan innebära att träd, trädsmålingar eller döda träd lämnas kvar vid olika åtgärder. Det som lämnas i samband med skötsel av skogsmark bör skyddas vid kommande åtgärder. Med få undantag kan krav ställas på återställande av skada som uppstått till följd av skogsbruksåtgärd. Den som inte rättar sig efter ett föreläggande eller bryter mot ett förbud som har meddelats för en föreskrift enligt 30 §, kan dömas till böter.

Reglering: 30 § skogsvårdslagen

Varaktighet: Sparas så länge ytan håller tillräckligt höga naturvärden. Det är inte straffbart att avverka hänsynen såvida inte Skogsstyrelsen beslutat om ett förbud.

Beslutande: Riksdagen

Tillsynsmyndighet: Skogsstyrelsen

Improduktiv skogsmark

Improduktiv skogsmark är skogsmark som i genomsnitt inte kan producera mer än en kubikmeter virke per hektar och år. Exempel på improduktiv skogsmark är trädbevuxna myrar och bergimpediment samt stora delar av fjällbjörkskogen.

Enligt 13 a § skogsvårdslagen regleras brukandet av improduktiv skogsmark. Den här statistiken redovisar fullständiga arealer för improduktiv skog, oavsett om de omfattas av regleringen eller inte.

Regioner

Där det är möjligt redovisas statistiken på områdena ovan och nedan den fjällnära gränsen, efter regioner, landsdelar och län. Se även Karta 1 och 2, i avsnittet *Statistiken med kommentarer*.

Regioner

En indelning av Sverige i fem naturgeografiska regioner, anpassade till länsgränserna. Indelningen gjordes i 'Skogsvårdsorganisationens Utvärdering av Skogspolitiken' (SUS) 2001.

1. *Fjällnära region* (region 1): Norrbottens, Västerbottens, Jämtlands och Dalarnas län ovan den fjällnära gränsen.
2. *Nordboreal region* (region 2): Norrbottens och Västerbottens län nedan den fjällnära gränsen.
3. *Sydboreal region* (region 3): Jämtlands, Västernorrlands, Dalarnas, Gävleborgs och Värmlands län nedan den fjällnära gränsen.
4. *Boreonemoral region* (region 4): Örebro, Västmanlands, Uppsala, Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Gotlands, Västra Götalands, Jönköpings, Kronobergs och Kalmar län.
5. *Nemoral region* (region 5): Hallands, Blekinge och Skåne län.

Landsdelar

En indelning av Sverige i fyra regioner, anpassade efter länsgränserna. Varje region motsvarar den sammanlagda ytan av ett visst antal län.

- *Norra Norrland*: Norrbottens och Västerbottens län.
- *Södra Norrland*: Jämtlands, Västernorrlands och Gävleborgs län
- *Svealand*: Dalarnas, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Uppsala, Stockholms och Södermanlands län
- *Götaland*: Östergötlands, Gotlands, Västra Götalands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Hallands, Blekinge och Skåne län.

Län

En indelning av Sverige i 21 administrativa regioner.

Information om statistikens framställning

Indata

Formellt skyddad skogsmark

Följande koordinatsatta register har använts vid produktion av statistiken:

- Nationalparker, naturreservat och skogliga biotopskyddsområden (gällande, med ursprungligt gällandedatum till och med 2019-12-31) från VIC Natur, uttag 2020-02-28.
- Natura 2000 SCI-områden med utpekade skogshabitat från VIC Natur, uttag 2020-02-28.
- Naturreservat (beslutat och överklagat, ursprungligt beslutsdatum till och med 2019-12-31) från VIC Natur, uttag 2020-03-03.
- Skogligt biotopskyddsområde (beslutsdatum till och med 2019-12-31, lagakraftvunnet datum från och med 2020-01-01, samt områden som saknar lagakraftvunnet datum) från Skogsstyrelsen, uttag 2020-02-11.
- Naturvårdsverkets naturvårdsavtal (avtalsdatumets start, till och med 2019-12-31) från VIC Natur, uttag 2020-01-09.
- Skogsstyrelsens naturvårdsavtal (avtalsdatum till och med 2019-12-31) från Skogsdataportalen, uttag 2020-02-27.
- NO/NS bestånd inom Sveaskogs ekoparker från Skogsstyrelsen, uttag 2020-02-04.
- Polygoner för områden som omfattas av de särskilda vitryggsavtal, vilka tidigare benämnts Bergviks vitryggsavtal, från Skogsstyrelsen, uttag 2020-02-03.
- Skyddsvärda statliga skogar och urskogsartade skogar, SNUS ägda av Fortifikationsverket, från VIC-Natur, uttag 2018-12-21.
- Områden på Fastighetsverkets mark efter samråd 2010-04-01.
- Markersättningar från FIDOS: NV-fastigheter med statusen "Ägd" från 2020-01-09, intrång från 2020-01-09 och bidrag från 2020-01-09 (avtals- respektive beslutsdatum till och med 2019-12-31).
- Områden som saknar föreskrifter mot skogsbruk, VIC Natur, uttag 2020-01-13. Skiktet finns endast för de områden där det finns reservatsbeslut.
- Naturanaturtypskartering NNK, uttag 2019-12-06.
- Länsgränser från SCB 2020.
- Fjällnära gräns från Skogsdataportalen, uttag 2020-02-05.
- Nationella Marktäckedata bas ogeneraliserad från VIC Natur, uttag 2020-03-31.
- Nationella Marktäckedata produktivitetsskikt ogeneraliserad från VIC Natur, uttag 2020-03-31.
- Markägarkartan 2019 från VIC Natur, uttag 2020-05-29.

Naturvårdsregistret (NVR)

Uppgifter om formellt skyddad natur i Sverige är till stora delar hämtade från Naturvårdsverkets centrala register över skyddade områden, Naturvårdsregistret (NVR), i databasen VIC-Natur. Det registeruttag som ligger till grund för statistiken med referensdatum 2019-12-31 gjordes i februari 2020. Det omfattar områden som har beslutats och vunnit laga kraft senast den 31 december 2019.

Enligt 33 § områdesskyddsförordningen ska länsstyrelsen föra ett register över beslut i naturvårdsärenden och andra förhållanden på naturvårdens område. Naturvårdsverket ska föra ett sammanfattande nationellt register. Med stöd av denna paragraf har Naturvårdsverket meddelat föreskrifter (NFS 2009:5) om registrering av beslut enligt 7 kap. miljöbalken.

Inom ramen för IT-systemet VIC Natur har Naturvårdsverket och länsstyrelserna ett gemensamt register med både administrativa data och områdesgränser i

form av geodata. I kartdatabasen finns både geodata som genereras via naturvårdsarbetet och digitala kartor från Lantmäteriet. Tillsammans underhåller myndigheterna systemet. NVR ersätter det tidigare registret NAVO-databasen, där digitala gränser fördes av Lantmäteriet (Metria).

Navet

Navet är Skogsstyrelsens ärendehandläggningssystem för områdesskydd. Det inkluderar samtliga av Skogsstyrelsen beslutade biotopskyddsområden och tecknade naturvårdsavtal. Registret innehåller både administrativa data och geodata i form av polygoner för varje objekt.

De biotopskyddsområden som ingår i statistiken har beslut som vunnit laga kraft till och med den 31 december vid referensåret. De biotopskyddsområden som är beslutade men inte vunnit laga kraft presenteras i ett eget instrument inom formellt skydd.

Nationella marktäckedata (NMD)

Nationella marktäckedata (NMD) publicerades för första gången 2019. Det är en markkartering av Sverige med syfte att tillhandahålla grundläggande information om hela landskapet och hur det förändras. Data har tagits fram under ledning av Naturvårdsverket, i samarbete med Havs- och vattenmyndigheten, SCB, Skogsstyrelsen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, samt SLU.

Data består av en baskartering i 25 tematiska klasser, fördelade på tre hierarkiska nivåer. Karteringen är i rasterformat med 10 meters upplösning och en minsta karteringsenhet på ned till 0,01 hektar. Det finns även en generaliserad version. Utöver baskarteringen finns tilläggsikt med kompletterande information om objekthöjd, objekttäckning, skoglig produktivitet, markanvändning och låg fjällskog.

Karteringen genomfördes under 2017 till 2019. Delar av kompletterande kartunderlag har referensår 2015. Till Skyddad natur med referensdatum 2019-12-31 har den första versionen av NMD använts, vilken publicerades i mars 2019. Enligt plan ska NMD uppdateras regelbundet.

Sveaskogs beståndsregister över skyddad areal i ekoparksavtal

Sveaskog har tillhandahållit geodata över beståndsindelning av områden som ingår i samtliga ekoparker.

Vitryggsavtal

Under 2019 har den tidigare markägaren inom vitryggsavtalen, Bergvik Skog AB, upplösts. Innan försäljningen av bolaget genomfördes, vidtog Bergvik Skog AB och Skogsstyrelsen åtgärder i syfte att säkerställa att områdena fortsatt ska vara skyddade. Det befintliga vitryggsavtalet ersattes härigenom med flera mindre vitryggsavtal. Samtliga områden som ingick i det ursprungliga avtalet ingår nu i något av dessa nytecknade avtal från 2019. I delar av statistiken görs en särredovisning av ekoparker, sammanslaget med vitryggsavtal.

Frivilliga avsättningar

Datainsamlingen sker med tre olika metoder beroende på fastighetsägartyp. För sex större fastighetsägare, som tillsammans redovisar sina frivilliga avsättningar på www.skyddadskog.se, inhämtas årligen geografiska data i sin helhet. De står för 37 procent av arealen frivilliga avsättningar.

För övriga certifierade skogsägare inhämtas arealuppgifter via en årlig enkät, ställd till den som innehar ett direktcertifikat eller ansvarar för ett gruppcertifikat inom FSC alternativt PEFC. Svaren bygger på totaluppgifter från register alternativt stickprov ur register. De står för 47 procent av arealen frivilliga avsättningar.

För icke certifierade fastighetsägare inhämtas arealuppgifter intermittent via enkät. De står för 16 procent av arealen frivilliga avsättningar.

Hänsynsytor, Polytax

Skogsstyrelsen har inventerat hänsyn vid föryngringsavverkning regelbundet mellan 1999 och 2017 i undersökningen Polytax (P0/1). Arbete pågår nu med att utveckla en ny hänsynsuppföljning, med syfte att ersätta Polytax.

I Polytax drogs ett stickprov av avverkningsanmälningar för föryngringsavverkning, enligt urvalsmetoden Probability Proportional to Size (PPS). Avverkning i ädellövskog ingick inte i urvalet. Avverkningsytorna inventerades före avverkning (P0) och sedan efter avverkning (P1), för att följa upp vilken hänsyn som hade lämnats. De typer av hänsyn som ingår i statistiken är hänsynskrävande biotoper, skyddzoner, samt övrig sparad mark med hänsynssyfte. Samtliga är inventerade efter föryngringsavverkning (P1). Impediment och hänsyn till kulturmiljöer ingår inte här.

De redovisade årtalen avser avverkningssäsonger och sträcker sig från sensommar till försommar efterföljande år. Antalet inventerade objekt varierade i P1, men var mellan 600 och 700 från avverkningssäsongen 2009/2010 till 2012/2013, och därefter 250 till 350 de sista två säsongerna som inventerades. Även den totala mängden avverkningsanmälningar som inkommer till Skogsstyrelsen varierar från år till år, bland annat beroende på konjunktur, väder och skogsskador. Sedan 2010 har avverkningsanmälningarna varierat mellan 50 000 och 70 000 per år.

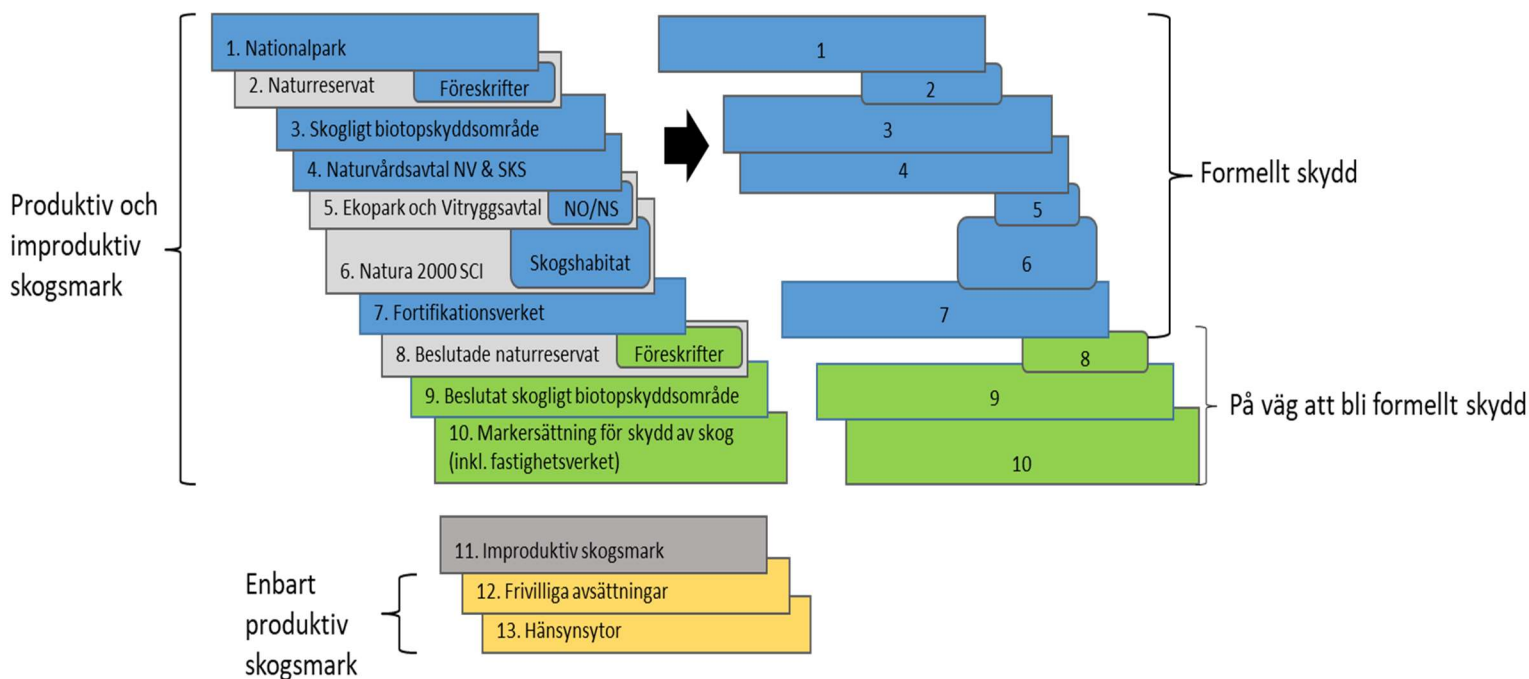
Improduktiv skogsmark, SLU Riksskogstaxeringen

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) är statistikansvarig myndighet för officiell statistik över skogsmark, där den totala arealen skogsmark i Sverige skattas med hjälp av Riksskogstaxeringen. Det är en stickprovsundersökning till största delen baserad på fältinventering av provytor i hela landet.

Bearbetningar

Där det är möjligt redovisas arealer både som produktiv skogsmark och som skogsmark totalt. Statistiken visar totalareal för varje form, eller instrument inom formellt skydd, samt nettoareal utan överlapp mellan former eller instrument. Överlapp har reducerats enligt hierarkin i Figur 4.

Figur 4 . Exkludering av överlappande arealer skogsmark

Formellt skyddad skogsmark

För naturreservat har endast de delar som har föreskrifter mot skogsbruk räknats som skyddade i statistiken. Naturvårdsavtal som avser Sveaskogs ekoparker och områden inom åtgärdsprogram för vitryggig hackspett, så kallade vitryggsavtal, inkluderar enbart arealerna inom naturvårdsmål där skogen lämnas orörd eller naturvårdsmål med naturvårdande skötsel (NO respektive NS). Två ekoparker, Raslången och Öjesjöbrännan, har felaktigt ingått i Skogsstyrelsens naturvårdsavtal. I den här sammanställningen har dessa ekoparker tagits bort ur Skogsstyrelsens naturvårdsavtal. NO- och NS-områden inom dem ingår i sammanställningen och räknas istället till ekoparker.

Inom Natura 2000-områden (SCI) med utpekade skogshabitat inkluderas endast de delar som karterats som potentiella skogshabitat i Natura Naturtypskartan (NNK). Då områden som saknar föreskrifter mot skogsbruk endast finns för de områden där det finns reservatsbeslut, har det gjorts en manuell justering av Markersättning för skydd av skog (inklusive Fastighetsverket). Bidragsavtalet med Dnr 524-2913-73 har tagits bort ur sammanställningen samt en rättelse av arealer produktiv skogsmark och skogsmark har gjorts i tabeller av intrångsavtal inom reservatet Nynäs (NVRID: 2001921).

Nationella Marktäckedata bas ogeneraliserad, version 2019, har använts för beräkning av formellt skyddad skogsmark, både avseende produktiv och total skogsmark. Det har även använts för att ta fram den totala arealen skogsmark, vid beräkning av andel formellt skyddad skogsmark, eftersom det har ansetts ge bättre kvalitet om samma register används i alla delar av beräkningen.

De olika skyddstyperna har lagts samman enligt prioritetsordningen i Figur 4, i syfte att exkludera överlappande ytor och undvika dubbelräkning av arealer.

Referensdatum

Statistiken redovisar formellt skyddad skogsmark som vid datumet 2019-12-31 hade status laga kraft/gällande. Ett beslut om biotopskyddsområde eller naturreservat gäller omedelbart även om det överklagas. Beslutet vinner dock laga kraft först tre veckor efter att det delgivits berörda sakägare, förutsatt att beslutet inte överklagas. Det medför att det vid statistikens referensdatum kan finnas områden som är beslutade men som inte vunnit laga kraft, eftersom delgivning pågår eller enskilda beslut är överklagade.

I statistiken redovisas även naturreservat och biotopskyddsområden som endast var beslutade vid referensdatum, men ej hade vunnit laga kraft.

Nyttillkomna arealer

Nyttillkomna arealer är endast de områden som inte var med i föregående års formellt skyddade områden. De räknas fram genom att 2018 års formellt skyddade områden, i form av geodata (digitala kartor), tas bort från 2019 års formellt skyddade områden. Det förekommer att en del av det som var skyddat 2018 inte längre är det vid referensår 2019, eftersom vissa av de ingående instrumenten kan upphöra som skydd eller flyttas mellan olika typer av instrument. Det förekommer även rättningar av naturvårdsregistret som påverkar tidigare års skyddade arealer. Därför går det inte att göra beräkningen genom att endast subtrahera 2019 års arealer med 2018 års. Beräkningen kräver analys av enskilda beslut och avtal, med hjälp av geodata.

Frivilliga avsättningar

För de frivilliga avsättningar där det funnits tillgång till geodata, har överlappsanalyser gjorts mot formellt skydd och mot ägoslagskarteringen i NMD. Ytor som överlappar formellt skydd, annat ägoslag eller improduktiv skogsmark har reducerats bort.

För arealuppgifter som har inhämtats via enkät har viss bearbetning behövts för att hantera totala och partiella bortfall. Det har gjorts genom användning av hjälpdata, imputering av tidigare års svar eller via medelvärdesimputering från övriga svarande.

Arealen frivilliga avsättningar för icke-certifierade markägare har beräknats via ny skattning av icke-certifierad produktiv skogsmark multiplicerat med andel frivilliga avsättningar för denna grupp, vid uppföljningen för år 2010.

Hänsynsytor

Statistiken avser rullande treåriga medelvärden. För att kunna samredovisa hänsynsarealer med de andra formerna har säsongsnoterings i tabeller och figurer förenklats. Normalt redovisas midsäsongen för ett treårsmedelvärde. Men i tabellerna med sammanhållen statistik finns behov av att ange enbart ett årtal. Det blir då det första årtalet i midsäsongen som visas. Till exempel avser 2012 egentligen säsongerna 2011/2012, 2012/2013 och 2013/2014.

Med data från Polytax-inventeringen skattas andelen hänsyn, det vill säga arealen hänsyn i relation till avverkad areal. Här ska istället arealen hänsyn redovisas. För att åstadkomma det har de skattade andelarna hänsynsytor kombinerats med statistik om avverkad areal från Riksskogstaxeringen.

I den här statistiken ska skattningar fram till och med 2019 redovisas. Det är inte möjligt med statistiken om hänsynsytor, eftersom de senaste treårsmedelvärdena avser säsongerna 2013/14 till 2015/16. För att kunna ge en uppskattning fram till 2019 har utvecklingen av hänsynsarealen hållits konstant från det senaste skattade värdet. Med det menas att samma andel hänsyn som tidserierna slutat på, har återanvänts med nya skattningar av avverkad areal från Riksskogstaxeringen. Det har kunnat användas fram till treårsmedelvärdet med säsongen 2017/2018. Därefter saknas statistik om slutavverkad areal och senaste hänsynsarealerna adderas i två år fram till 2019. Dessa senaste två år av adderingar

revideras sedan i kommande beräkningar, när ett nytt treårsmedelvärde för avverkningsstatistik finns tillgängligt.

Tidserien för skattningarna från Polytax-inventeringen har sin början kring år 2000. I de ackumulerade värdena som redovisas här ingår en uppskattning av hänsynen som lämnats från 1993 fram tills skattningar från Polytax tar vid. Det gjordes tre enskilda utredningar där hänsynen inventerades: 1993, 1995 och 1997. För de mellanliggande åren har medelvärden av andelen hänsyn skapats. Inventeringarna från 1993 och 1995 inkluderade dock bara hänsynsytor som var mindre än 0,5 hektar. Det gör att hänsynsarealen är underskattad för perioden 1993 till 1996.

Ingen separat tidserie utan överlapp kan skapas för hänsynsarealen, eftersom inventeringar är baserat på ett stickprov och det finns inte geografiska data för samtliga årtal och hänsynsytor. Hänsynen inventeras vid föryngringsavverkning på produktiv skogsmark och därför bör inget överlapp finnas mot formellt skyddad mark eller improduktiv skogsmark. En uppskattning av överlapp mot frivilliga avsättningar gjordes i arbetet med SKA15. Det visade att det fanns ett överlapp på motsvarande 1,6 procent av den avverkade arealen. Det motsvarar nästan 3 000 hektar vid en avverkad areal på 185 000 hektar. Studien gjordes på data som fanns för årtalen 2008 till 2012 från Polytax. Därför finns inte tillräckligt underlag för att kunna säga hur överlappet för hela tidserien ser ut.

Riksskogstaxeringen

Sveriges totala areal skogsmark, liksom produktiv och improduktiv skogsmark, skattas med hjälp av Riksskogstaxeringen. För att ta bort arealer som överlappar formellt skydd, har SLU beräknat den improduktiva skogsmarkens andel av total skogsmark inom formellt skydd (med NMD 2019 som underlag). Andelen har multiplicerats med skattningen av total areal improduktiv skogsmark enligt Riksskogstaxeringen. Det ger arealen improduktiv skogsmark inom formellt skydd. Därefter har den totala skattningen av total areal improduktiv skogsmark enligt Riksskogstaxeringen reducerats med areal improduktivt inom formellt skydd.

Beräkningen har utförts länsvis och ovan/nedan fjällnära gränsen. Därefter har regionernas och hela landets sammanlagda reducerade areal beräknats.

Information om statistikens kvalitet

Statistikens fyra former/delmängder skiljer sig åt avseende:

- juridik, innebörd och varaktighet
- metod för insamling av indata
- möjlighet att reducera överlapp mellan former och undvika dubbelräkning av arealer
- kvalitet och upplösning i dataunderlag

Med anledning av dessa skillnader, samt att statistiken inte är värderad i relation till nationella eller internationella mål, kan summeringar av de fyra formerna vara missvisande. I den officiella statistiken summeras de därför inte.

Mer information om statistiken och dess kvalitet ges i en särskild kvalitetsdeklaration på SCB:s webbplats, www.scb.se/MI0605.

Formellt skyddad skogsmark

Naturvårdsregistret (NVR)

Uppgifterna i naturvårdsregistret uppdateras och förbättras kontinuerligt. Arealer revideras på grund av förändringar i den geometriska utbredningen av skyddade objekt, exempelvis när en utvidgning eller ny inmätning görs. Under 2010-talet har det genomförts insatser för att förbättra registrets kvalitet i geodata. I flera fall har det inneburit en förändring av objektens ytor. Andra förändringar som kan göras är att felklassade objekt korrigeras. Under 2020 planeras en översyn av redovisningen av de arealer inom skyddade områden som tillåter skogsbruk.

Nationella marktäckedata (NMD)

Karteringen i NMD baseras på en kombination av satellitdata och information från laserscanning av Sverige. I mindre utsträckning tar den även stöd av befintliga kartunderlag. Den ogeneraliserade produkten har en minsta redovisningsenhet på 1 pixel omfattande 0,01 hektar, med undantag för vatten som baseras på Lantmäteriets data och åkermark, vilken till största delen baseras på LPIS data från Jordbruksverket.

Aktualiteten för data i NMD 2019 beror på de underliggande datakällorna. Ingående klasser, förväntad noggrannhet och karteringsmetodik framgår av NMD:s produktbeskrivning.

Definition av skogsmark

Karteringsmetoden för det som i NMD benämns som skogsmark har anpassats till definitioner i Skogsvårdslagen, där höjd mer än 5 meter och krontäckning mer än 10 procent definieras. Generaliseringen av data har anpassats för att i möjligaste mån skapa en avgränsning av skogsmark, en så kallad skogsmask, som är jämförbar med de regler som används i Riksskogstaxeringen. NMD har utvärderats mot fältinventerade punkter i Riksskogstaxeringen och jämförts med skattade arealuppgifter för skog därifrån.

Överensstämmelsen mellan klassningen av skog i NMD och fältinventerade punkter i Riksskogstaxeringen bedöms vara mycket bra. Jämförelser av den skattade skogsmarksarealen i Riksskogstaxeringen och motsvarande areal i NMD stämmer bra på nationell nivå, men det finns variationer på länsnivå. När den skattade arealen av skogsmark i Riksskogstaxeringen jämförs med NMD:s areal av skogsmark så har NMD nationellt sett 4 procent mindre skogsmark än Riksskogstaxeringen. Jämförs tilläggsinformation för produktivitet, ogeneraliserad version, så har NMD nationellt sett 2 procent mindre produktiv skogsmark än Riksskogstaxeringen. Det finns större avvikelser på länsnivå.

Det tidigare underlaget för beräkning av naturtyper var registret *Naturtypskartering av skyddade områden i Sverige (KNAS)*. KNAS hade en avgränsning av

skogsmark som var baserad på Lantmäteriets terrängkarta från 2000 till 2006. Även övriga naturtypsklasser i KNAS baserades på material och metoder med delvis annan definition.

Navet

Skogsstyrelsens interna ärendehanteringssystem, som innehåller samtliga av Skogsstyrelsen beslutade biotopskyddsområden och tecknade naturvårdsavtal. Enligt Skogsstyrelsens dokumentation håller databasen en god kvalitet. Fel som kan förekomma är av typen felmätta arealer, fel vid registrering i systemet, ej uppdaterad status för ärende eller fel vid uttag av statistik ur registret.

Registret är levande, genom att det kontinuerligt förändras. Det gäller även redan registrerade objekt. Uttag vid olika tidpunkter kan därmed generera olika resultat, även om referenstidpunkten för objektens besluts- eller gällandedatum är desamma.

Ett moment vid bildandet av biotopskyddsområden och naturvårdsavtal är att avgränsa området i fält. Gränsen digitaliseras och läggs in i Navet. Ibland revideras arealer på grund av förändringar i den geometriska utbredningen, exempelvis genom att en ny inmätning har gjorts av objektet.

Sveaskogs beståndsregister över skyddad areal i ekoparksavtal

Sveaskog har tillhandahållit geodata över beståndsindelning av områden som ingår i samtliga ekoparker. Endast områden med målklass Naturvård orörd (NO) och Naturvård skötsel (NS) har analyserats och medräknats i statistiken. Uppgifter och avgränsning i kartan kommer från Sveaskog. Noggrannheten och kvaliteten på de aktuella beståndensavgränsningar är oklar.

Vitryggsavtal

De områden som har utgjort underlag för statistiken inom denna produkt är de geodata som togs fram i samband med upprättande av vitryggsavtalen år 2019. Avgränsningen i kartan av de enskilda bestånd som ingår i avtalen, är ursprungligen gjord från Bergvik Skogs beståndsregister. Noggrannheten och kvaliteten på de aktuella avgränsningarna är oklar. På grund av förändringarna kan arealer inom vitryggsavtalen inte särredovisas i årets redovisning.

Frivilliga avsättningar

Statistikens tillförlitlighet är god för de sex största fastighetsägare som Skogsstyrelsen har avtal med. Det omfattar totaluppgifter från register som levereras som geodata till Skogsstyrelsen för bearbetning av eventuella överlapp. För den del av statistiken som samlas in via enkäter till certifikatinnehavarna finns felkällor kring bortfall och felaktiga svar.

Svarsfrekvensen på enkäten är mycket bra, endast någon enstaka aktör med liten areal har totalt bortfall. Ytterligare några aktörer har partiellt bortfall där de till exempel inte kan dela upp arealen ovan och nedan fjällnära, men kan redovisa en totalareal.

Felaktiga svar hanteras via rimlighetskontroller, till exempel mot tidigare år. Svar som inte följer definitionen, som enbart produktiv skogsmark och ej överlappande mot formellt skydd, riskerar att ge en viss överskattning. Det hanteras via intermittenta kvalitetsstudier. För icke certifierade fastighetsägare finns motsvarande felkällor. Där är bortfallet större, då det uppmäts till cirka 50 procent i tidigare undersökningar.

Hänsynsytor

Statistikens tillförlitlighet är god för mätsäsongerna 2000/2001-2014/2015 från Polytax samt även skattningar från enskilda uppföljningar årtalen 1993, 1995 och 1997. Det är från dessa mätperioder dataunderlag är baserade på inventering i skogen. Årtalen efter 2015 bör ses som preliminära eller prognoser.

Två kontrollinventeringar har utförts inom Polytax. Inventeringspersonalen har även gjort årliga kalibreringsövningar för att säkerställa inventeringens kvalitet.

Hänsynsarealens medelfel har beräknats för säsongerna 2000/2001-2014/2015. Det varierar beroende på vilken kategorisering och årtal det rör sig om. För ägartyper är medelfel för större delen av tidserien mellan 6-8 procent samt 8-10 procent i början och slutet av tidserien där observationerna är något färre. På landsdel och med femårsmedelvärden ligger medelfelet huvudsakligen mellan 6-13 procent. För enstaka år i början och slutet av tidserien så ökar medelfelet mot 12-15 procent.

Den ackumulerade hänsynsarealen revideras upp med cirka 4 000 hektar för 2017, samt 8 000 hektar för 2018, jämfört mot statistiken i föregående års rapport, *MI 41 SM 1902*. Statistiken om ackumulerad areal hänsyn är baserad på andelsskattningar för hänsyn som sedan kombineras med arealskattningar för avverkning. När ny och mer aktuell statistik om avverkad areal publiceras så innebär det också att skattningarna för arealen hänsyn behöver revideras. Statistiken över avverkad areal är treårsmedelvärden. Därför kommer det för varje ny publicering göras en justering av de två föreliggande åren av areal hänsyn. Det beror på att det nya och mer aktuella treårsmedelvärdet utgör grunden i beräkningen.

Det finns ingen utredning gjord om hänsynsyornas varaktighet över tid. Det innebär att inget avdrag gjorts för hänsynsytor som eventuellt försvunnit under tidseriens gång, vilket troligtvis bidrar till att överskatta arealen hänsynsmark.

Improduktiv skogsmark

SLU Riksskogstaxeringen, skogsmark totalt

Statistikens tillförlitlighet för total areal skogsmark är mycket god. Det statistiska medelfelet skattas till 0,8 procent för hela landet, med 1-5 procent för regionerna⁵.

Produktiv skogsmark

Statistikens tillförlitlighet för total areal produktiv skogsmark är mycket god. Det statistiska medelfelet skattas till 0,9 procent för hela landet, med 1-7 procent för regionerna.

Improduktiv skogsmark

Statistikens tillförlitlighet för total areal improduktiv skogsmark är god. Det statistiska medelfelet skattas till 2,4 procent för hela landet, med 4-12 procent för regionerna.

⁵ Avser SUS-regioner. Se "Regioner" under Definitioner och förklaringar.

Bra att veta

Information hos andra myndigheter

Naturvårdsverket

Mer information om Skyddad natur finns på Naturvårdsverkets webbplats.
www.naturvardsverket.se/Amnen/Skyddad-natur/

Kartverktyget Skyddad Natur

Naturvårdsverkets webbkarta Skyddad natur är ett verktyg för att hitta skyddade områden i en viss kommun eller län, statistik för enskilda objekt med specifika syften, beslutsmyndigheter eller årtal för bildande. Informationen kommer från det nationella naturvårdsregistret och databasen över Sveriges Natura 2000-områden, samma källor som ligger till grund för statistiken över Skyddad natur.

<http://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsen publicerar officiell statistik om bland annat biotopskyddsområden och naturvårdsavtal på skogsmark.

<https://www.skogsstyrelsen.se/statistik/>

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

SLU producerar och publicerar officiell statistik om Sveriges skogsmark, inom undersökningen Riksskogstaxeringen.

<https://www.slu.se/centrumbildningar-och-projekt/riksskogstaxeringen/>

Teckenförklaring

–	Noll
0	Mindre än 0,5
0,0	Mindre än 0,05
..	Uppgift inte tillgänglig eller för osäker för att anges
.	Uppgift kan inte förekomma
*	Preliminär uppgift

Tidsserier

Tidsserier över utvecklingen av statistiken finns i SCB:s statistikdatabas. Den nås via produktsidan www.scb.se/MI0605

In English

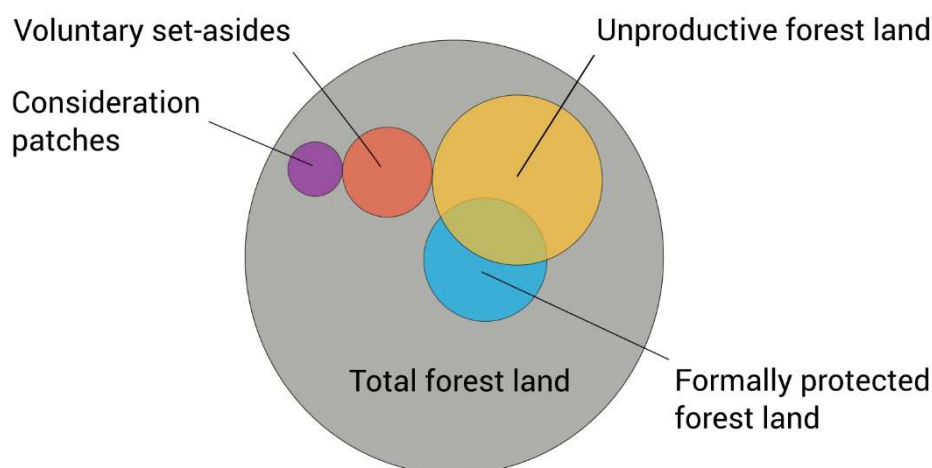
Summary

Forest land is the dominating type of land in Sweden. According to Swedish National Forest Inventory statistics, forest land accounts for 28 million hectares, which corresponds to 69 percent of Sweden's total land area. This high proportion of forest land makes Sweden, second only to Finland, the country in Europe with the highest proportion of forest land in relation to its total land area⁶.

In this report, coherent statistics are presented on different aspects of forest land in Sweden. These statistics are divided into four types:

1. Formally protected forest land
2. Voluntary set-asides
3. Consideration patches
4. Unproductive forest land

Overlaps between the four types of forest land

Formally protected forest land refers to forest land that is protected through various instruments, governed by laws and other regulations on forestry. Formally protected forest land includes areas within national parks, nature reserves, habitat protection areas, nature conservation agreements and Natura 2000 with designated forest habitats. Nature reserves and habitat protection areas that have been decided on but do not yet apply, are also included. Furthermore, land compensations for future nature reserves are included, as well as areas under an agreement between Swedish Environmental Protection Agency and the Swedish Fortifications Agency.

Voluntary set-asides refers to smaller areas of productive forest land for which the land owner has voluntarily made a decision not to carry out measures that can damage natural values, the cultural environment or social values. These areas must be documented in a management plan or similar.

Consideration patches refers to smaller areas of productive forest land that have been designated for rejuvenation harvesting, voluntarily by the land owner or pursuant to the Forestry Act.

⁶ Source: Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), Forest Europe (FE)

Unproductive forest land refers to forest land that, on average, cannot produce more than one cubic metre of wood per hectare and year. Examples of unproductive forest land are trees on wet lands and mountainous impediments, as well as large parts of the mountain birch forest.

The four types differ with regard to

- legal aspects, content and duration;
- methods for collecting input data;
- the possibility of reducing overlapping areas between the different types; and
- the quality and resolution in data registers.

These statistics are not valued in relation to national or international goals and are therefore not summed here.

Formally protected forest land, voluntary set-asides, consideration patches and unproductive forest land, 2019

Forms	Areas in hectares, without overlapping areas		Share of Sweden's total forest land	
	Productive forest land	Total forest land	Productive forest land	Total forest land
Formally protected forest land	1 395 200	2 352 700	6%	9%
Voluntary set-asides	1 254 800	1 254 800	5%	4%
Consideration patches	456 400	456 400	2%	2%
Unproductive forest land	.	3 221 800	.	11%

The overlaps are estimated and excluded starting with formally protected forest land.

The total area of forest land is retrieved from the Swedish National Forest Inventory statistics. The proportion of formal protection is calculated based on total areas according to national land data 2019.

The area of consideration patches are preliminary estimates based on the most recent definitive three-year average value in 2014.

Formally protected forest land comprises almost 2.4 million hectares, of which just under 1.4 million hectares are productive forest land. Sixty-two percent of formally protected forest land is located in the subalpine region. Forty-six percent of productive forest land that is formally protected is located in the subalpine region.

Voluntary set-asides account for 1.3 million hectares of Sweden's productive forest land. These are relatively evenly distributed across Sweden, with around 350 000 and 270 000 hectares per part of the country.

According to calculations, consideration patches account for just over 456 000 hectares. The areas are fairly evenly distributed across Sweden, with a minor predominance in Southern Norrland.

Unproductive forest land amounts to almost 4.5 million hectares. More than half of it is located in Northern Norrland. Unproductive forest land in the subalpine region amounts to almost 1.9 million hectares. Unproductive forest land that does not overlap with formal protection comprises 3.2 million hectares, of which 24 percent is located in the subalpine region.

The calculation of areas without overlaps between the various forms is based on the formal protection, which is presented in its entirety. The statistics only show voluntary set-asides and consideration patches on productive forest land, thus cannot overlap with unproductive forest land. The statistics therefore only present overlaps between formal protection and unproductive forest land, where overlapping areas have been removed from the unproductive forest land.

List of terms

art- och habitatdirektivet	habitat directive
biotopskyddsområde i skog	habitat protection area in forest land
formellt skyddat	formally protected
Fortifikationsverket	Swedish Fortifications Agency
frivilliga avsättningar	voluntary set-asides
fågeldirektivet	bird directive
föreskrifter mot skogsbruk	regulations against forestry
gällande/laga kraft	valid by law
hänsynsytor	consideration patches
improduktiv skogsmark/impediment	non-productive forest land
inomstatlig överenskommelse	agreement between government agencies
instrument för skydd	protection tool /type of protection
Jordabalken	Land Code
Lantmäteriet	Lantmäteriet, the Swedish mapping and cadastral agency
länsstyrelsen	County Administrative Board
markersättning	land compensation
Miljöbalken	Environmental Code
miljöskyddslagen	Environmental Protection Act
nationalpark	national park
Nationella marktäckedata (NMD)	Swedish data on land cover mapping
Natura 2000-område	Natura 2000 site
naturgeografiska regioner (SUS)	Swedish geographical regions
naturreservat	nature reserve
naturresurslagen	Act on the Management of Natural Resources
naturvårdsavtal	nature conservation agreement
Naturvårdsregistret (NVR)	Swedish register on areas protected by the Environmental Code
Naturvårdsverket	Swedish Environmental Protection Agency
nedan fjällnära gräns	below the mountain border
ovan fjällnära gräns	above the mountain border
permanent formellt skydd	permanent formal protection
Riksskogstaxeringen	The Swedish National Forest Inventory
skogsmark	forest land
Skogsstyrelsen	The Swedish Forest Agency
skyddad produktiv skogsmark	protected productive forest land
Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)	Swedish University of Agricultural Sciences
tidsbestämt formellt skydd	time-limited formal protection